

A PAKSI ÜRGEMEZŐ (HUDD20069)

NATURA 2000 TERÜLET

FENNTARTÁSI TERVE

Farkas Sándor
botanikus, Florisztika Bt

Görföl Tamás
Vénic Alapítvány

Ács Lászlóné, Dombi Imre, Havasi Ildikó, Kováts László, Gáborik Ákos
Márkus András
DDNPI

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007-2013

DARÁNYI IGNÁC TERV

Összeállította:

Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság

2014

Tartalom

I A Paksi Ürgemező (HUDD20069) Natura 2000 terület	4
fenntartási terve.....	4
1. A terület azonosító adatai	4
1.1. Név.....	4
1.2. Azonosító kód.....	4
1.3. Kiterjedés.....	4
1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek	4
1.4.1. A kijelölés alapjául szolgáló közösségi jelentőségű élőhelyek.....	4
1.4.2. A kijelölés alapjául szolgáló közösségi jelentőségű fajok	4
1.5. Érintett települések	5
1.6. Egyéb védetség kategóriák	5
1.7. Tervezési és egyéb előírások	6
1.7.1. Elfogadott érvényes természetvédelmi kezelési terv az érintett védett természeti területre	6
1.7.2. Településrendezési eszközök	6
1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek	6
1.7.4. Körzeti vadgazdálkodási tervek és üzemtervek	6
1.7.5. Halgazdálkodási tervek.....	7
1.7.6. Vízgyűjtő gazdálkodási terv	7
1.7.7. Világörökségi kezelési terv vagy tervezet.....	7
2. Veszélyeztető tényezők.....	7
3. Kezelési feladatok meghatározása	10
3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése.....	10
3.2. Kezelési javaslatok.....	11
3.2.1. Élőhelyek kezelése.....	15
KE-1.....	15
KE-2.....	19
KE-3.....	22
KE-4.....	26
KE-5.....	27
KE-6.....	29
KE-7.....	32
KE-8.....	35
Vadgazdálkodás.....	36
Vízgazdálkodás	37

3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés.....	37
3.2.3. Fajvédelmi intézkedések	37
3.2.4. Kutatás, monitorozás.....	37
3.2.5. Melléklet.....	38
3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogszabályok és a tulajdonviszonyok függvényében.....	40
3.3.1. Agrártámogatások	40
3.3.1.1. Jelenlegi működő agrártámogatási rendszer	40
3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer	41
3.3.2. Pályázati források	42
3.3.3. Egyéb	42
3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja.....	42
3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök	42
3.4.2. A kommunikáció címzettjei	43
3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel.....	44
II. A Natura 2000 fenntartási terv készítését megalapozó dokumentáció	46
1. A tervezési terület alapállapot jellemzése	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
1.1. Környezeti adottságok.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
1.1.1. Éghajlati adottságok	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
1.1.2. Vízrajzi adottságok.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
1.1.3. Talajtani adottságok	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
1.2. Természeti adottságok	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
1.2.1. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű élőhelyek..	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
1.2.2. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű növényfajok	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
1.2.3. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű állatfajok ..	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
1.2.4. A tervezési területen előforduló egyéb jelentős fajok	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
1.3. Területhasználat	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
1.3.1. Művelési ág szerinti megoszlás	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
1.3.2. Tulajdoni viszonyok	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
1.3.3. Területhasználat és kezelés.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
2. Felhasznált irodalom	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
3. Mellékletek.....	46

I A Paksi Ürgemező (HUDD20069) Natura 2000 terület fenntartási terve

1. A terület azonosító adatai

1.1. Név

Paksi Ürgemező kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (kjtT)

1.2. Azonosító kód

HUDD20069

1.3. Kiterjedés

352,14 hektár

1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek

1.4.1. A kijelölés alapjául szolgáló közösségi jelentőségű élőhelyek

Élőhelytípus kódja	Élőhelytípus megnevezése
6260*	Pannon homoki gyepek

*kiemelt közösségi jelentőségű élőhely

Jelölő értéknek javasolt közösségi jelentőségű élőhelyek:

- **2340*** – *Pannon kilúgozódott dűnék*: hazánk talán legnagyobb összefüggő ezüstperjései éppen e Natura 2000 területen tenyésznek!
- **6410** – *Kékperjés láprétek meszes, tőzeges vagy agyagbemosódásos talajokon (Molinion caeruleae)* többfelé is előfordul, néhol jellemző, meghatározó.
- **7230** – *Mészkedvelő üde láp- és sásrétek*: kis kiterjedésben
- **91E0*** – *Enyves éger (Alnus glutinosa) és magas kőris (Fraxinus excelsior) alkotta ligeterdők (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae)* Az északi részen fellelhető ez az élőhelytípus is.

*kiemelt közösségi jelentőségű élőhely

1.4.2. A kijelölés alapjául szolgáló közösségi jelentőségű fajok

FAJNÉV
Molnárgörény (<i>Mustella eversmanni</i>)
Ürge (<i>Spermophilus citellus</i>)
Kúszó zeller (<i>Apium repens</i>)

Jelölő értéknek javasolt közösségi jelentőségű faj

- Nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*): a nedves réteken (Cseresznyés) rendszeresen megfigyelhető, állománya jelentős.

A jelölő élőhelyek és állatfajok felsorolásánál a Natura2000 terület adatlapjának (*Standard Data Form*) 2013. év végi adatait vettük alapul.¹

1.5. Érintett települések

Tolna megye:

Paks

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészletekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet (a továbbiakban: KvVM rendelet) tartalmazza. A Natura 2000 területek által érintett helyrajzi számokat és így a Natura 2000 jogi státuszt is a KvVM rendelet rögzíti, térképi megjelenítéssel is. A jogi jelleg a megosztással keletkező utód helyrajzi számokra is kiterjed.

1.6. Egyéb védettségi kategóriák

Egyéb érintett (átfedő) Natura 2000 terület

A tervezési területtel nem fed át egyéb Natura 2000 terület

Országos jelentőségű védett természeti terület:

Dél-Mezőföld Tájvédelmi Körzet – védetté nyilvánító jogszabály száma: 11/1999. (X.29) KöM rendelet. Területe 235,66 ha.

A 11 részterületből álló Tájvédelmi Körzet egyik különálló területi egysége. Az országos védettségű terület teljes területével benne van a Natura 2000 területben. A Paksi Ürgemező Natura 2000 terület 116,48 ha-ral nagyobb kiterjedésű.

Ex lege védett területek:

A tervezési területen nem található ex-lege védett terület.

Helyi jelentőségű védett terület:

A tervezési területen nincs helyi jelentőségű védett természeti terület

¹ <http://natura2000.eea.europa.eu/Natura2000/SDF.aspx?site=HUDD20069>

Országos ökológiai hálózat övezete:

A tervezési terület teljes területével az Országos ökológiai hálózatnak is része, magterületként illetve ökológiai folyosóként.

Nemzetközi jelentőségű területek:

A tervezési területen nincs átfedő, illetve érintett nemzetközi jelentőségű terület.

1.7. Tervezési és egyéb előírások

1.7.1. Elfogadott érvényes természetvédelmi kezelési terv az érintett védett természeti területre

A Dél-Mezőföldi Tájvédelmi Körzetnek, így a Paksi Ürgemező részterületnek sincs érvényes, elfogadott kezelési terve

1.7.2. Településrendezési eszközök

2003. évi XXVI. törvény az **Országos Területrendezési Tervről**

4/2012. (II. 17.) módosított a 1/2005. (II.21.) számú rendelettel elfogadott **Tolna Megye** Területrendezési Terve

Paks város 24/2003. (XII. 31.) számú rendeletével elfogadott Helyi Építési Szabályzat és településrendezési terv a módosításokkal egységes szerkezetben

1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek

A terület az erdő terv rendelet előkészítésének, és a körzeti erdő terv készítésének szabályairól szóló 11/2010. (II. 4.) FVM rendelet 1. sz. melléklete alapján a Nagydorogi erdőtervezési körzetbe tartozik.

A tervezési területre a Nagydorogi Körzet körzeti erdőterve (jóváhagyási száma: 41236/46/2009) vonatkozik, mely 2018. 12. 31-ig érvényes.

1.7.4. Körzeti vadgazdálkodási tervek és üzemtervek

Tolna megye

A Tolna megyei vadásztársaságok üzemterveit a Tolna Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Vadgazdálkodási és Halászati Osztály hagyta jóvá.

A területen gazdálkodó vadásztársaság:

Úttörő Vadásztársaság: kódja 17-450710-1-4-1 Üzemtervi határozat száma: 26.4/4/274-7/2007.

1.7.5. Halgazdálkodási tervek

Nincs halászati víztest a tervezési területen

1.7.6. Vízigyűjtő gazdálkodási terv

A tervezési területre a Víz Keretirányelv Hazai Megvalósítása körében, a Vízigyűjtő-gazdálkodási Terv, 1-4-3 Sió gazdálkodási alegység (1. – 11. Sió vízigyűjtő) terve vonatkozik. Közreadta a Vízügyi és Környezetvédelmi Központi Igazgatóság, Közép-Dunántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság, 2010. április

1.7.7. Világörökségi kezelési terv vagy tervezet

A tervezési terület a tervkészítéskor nem képezi a világörökség részét és nem készült kezelési tervezet.

2. Veszélyeztető tényezők

Belső veszélyeztető tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H = nagy, M = közepes, L = kis jelentőségű)	B=belső hatás K=külső hatás	Érintett terület aránya (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A04.01.	intenzív legeltetés	M	B	60%	6260 pannon homoki gyepek kúszó zeller - <i>Apium repens</i> Az intenzív legeltetés a sérülékeny homoki gyepek degradálódását és gyomosodását okozhatja.
B02.01.02	erdő felújítás idegenhonos fajokkal	M	B	20%	6260 pannon homoki gyepek 2340 pannon kilúgozódott dűnék Az idegenhonos fafajok spontán terjedő képessége általában jó, így telepítésük esetén nem zárható ki a jelölő gyepekre való kijutásuk

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H = nagy, M = közepes, L = kis jelentőségű)	B=belső hatás K=külső hatás	Érintett terület aránya (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
B01.02	beerdősítés/fásítás idegenhonos fajokkal	H	B	20%	6260 pannon homoki gyepek 2340 pannon kilúgozódott dűnék nagy tűzlepke – <i>Lycaena dispar</i> Az idegenhonos fajok spontán terjedő képessége általában jó, így telepítésük esetén nem zárható ki a jelölő gyepekre való kijutásuk
C01.01.	homok és kavicskitermelés	M	B	20%	6260 pannon homoki gyepek 2340 pannon kilúgozódott dűnék A gyepek feltörésével jár. A bolygatott területen inváziós fajok jelenhetnek meg
D01.01.	ösvények, burkolatlan utak, bicikliutak	H	B	60%	6260 pannon homoki gyepek 2340 pannon kilúgozódott dűnék ürge – <i>Spermophilus citellus</i> Számos földesút hálózza be a területet, és még napjainkban is folyamatos probléma új nyomvonalak illegális kialakítása, mely a gyepek sérülésével jár.
E03	szemét, hulladék	M	B	20%	6260 pannon homoki gyepek 2340 pannon kilúgozódott dűnék Bizonyos gócpontokban rendszeresen megfigyelhető az illegális szemétkiárasztás, mely a gépjármű közlekedés és a szennyezés hatásán keresztül veszélyezteti a gyepeket
F03.01.01	vadak károkozása (túltartott vadállomány)	H	B	30%	6260 pannon homoki gyepek 2340 pannon kilúgozódott dűnék 6410 kékperjés láprétek meszes, tőzeges vagy agyagbemosódásos talajokon A vaddisznók felszínbolygatása helyenként nagymértékű. Az erdőbe ékelődő vadföldek területet vesznek el természetes élőhelyek elől.

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H = nagy, M = közepes, L = kis jelentőségű)	B=belső hatás K=külső hatás	Érintett terület aránya (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
G01.03	terepmotorozás	M	B	60%	6260 pannon homoki gyepek 2340 pannon kilúgozódott dűnék Jellemző károkozás, a gyepek sérülésével jár, elősegíti az inváziós lágyszárúak térhódítását, védett fajok (homoki vértő, kései szegfű, homoki árvalányhaj, báránypirosító, apró nőszirm) pusztulását okozza
G01.08	egyéb szabadtéri sport vagy szabadidős tevékenységek	M	B	60%	6260 pannon homoki gyepek 2340 pannon kilúgozódott dűnék A város közelsége miatt sok a kiránduló, sportoló, kutyasétáltató, kerékpározó, gombaszedő ember, akik óhatatlanul zavarják a területet.
I01	idegenhonos inváziós fajok jelenléte	H	B	60%	6260 pannon homoki gyepek 2340 pannon kilúgozódott dűnék 6410 kékperjés láprétek meszes, tőzeges vagy agyagbemosódásos talajokon Gyakorlatilag minden élőhely típusban természetvédelmi problémát okoznak, az élőhelyek természetességét jelentősen csökkenthetik
K01.03	kiszáradás	H	B	20%	6410 kékperjés láprétek meszes, tőzeges vagy agyagbemosódásos talajokon 7230 Mészkedvelő üde láp- és sásrétek 91E0 Enyves éger és magas kőrís alkotta ligeterdők kúszó zeller – <i>Apium repens</i> nagy tűzlepke – <i>Lycaena dispar</i> A nedves gyepek és erdők éltetője a magas talajvíz, az időszakos vízborítás. A szárazodás a vegetáció átalakulásával jár

Külső veszélyeztető tényezők:

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H = nagy, M = közepes, L = kis jelentőségű)	B=belső hatás K=külső hatás	Érintett terület aránya (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A05.01.	Állattenyésztés	M	K	60%	6260 pannon homoki gyepek 2340 pannon kilúgozódott dűnék A terület szomszédságában tartott szürkemarhák és lovak időnként engedély nélkül is a védett gyepon legelnek, mely károsítja azt (taposás, trágyázás, túllegelés)
A07	biocid termékek, hormonok, kemikáliák használata	M	K	<0,5%	6260 pannon homoki gyepek A terület déli határán található zártkertes övezetből vegyszer elsodródás következhet be, mely veszélyezteti a gyepet és élővilágát
B01.02	beerdősítés/fásítás idegenhonos fajokkal	M	K	20%	6260 pannon homoki gyepek 2340 pannon kilúgozódott dűnék Az idegenhonos fajok spontán terjedő képessége általában jó, így a külső határos területekről betelepítésük esetén nem zárható ki a jelölő gyepekre való kijutásuk
D01.02	autópályák, autóutak, fő- és mellékutak	M	K	20%	6260 pannon homoki gyepek ürge - <i>Spermophilus citellus</i> molnárgörény – <i>Mustela eversmannii</i> M6 autópálya a terület két részegysége között halad el, zaj és károsanyag terhelés jelentkezik.

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

Általános célkitűzés:

A Natura 2000 terület természetvédelmi célkitűzése az azon található, a kijelölés alapjául szolgáló közösségi jelentőségű fajok és élőhelytípusok, főként a pannon homoki gyepek és az ürge kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása, javítása, valamint a Natura 2000 területek lehatárolásának alapjául szolgáló természeti állapot megőrzése és javítása, illetve a fenntartó gazdálkodás feltételeinek biztosítása.

Fő célkitűzések:

- A túlnyomó részt mezőgazdasági, lakó és ipari területekkel övezett természetközeli és féltermészetes élőhelyek védelmének biztosítása, a kedvezőtlen hatások kiküszöbölése,
- A területen, az autópályán kívül gépkocsival történő áthajtás, terepmotorozás és terepkerékpározás, valamint a homokbányászat fokozatos felszámolása.
- A területen található vizes élőhelyek megőrzése,
- A tájidegen fekete és erdeifenyő terjedésének visszaszorítása.
- A terület szárazodó láprétjeinek kedvezőbb természetvédelmi helyzetbe hozása a vízháztartásuk javításával.
- A terület homoki sztyeprétjeinek megőrzése a cserjésedés visszaszorításával.
- A terület jelölő fajai állományainak – ürge, molnár görény, kúszó zeller, nagy tűzlepke - megőrzése, kedvező természetvédelmi helyzetük fenntartása és javítása
- Az inváziós fajok (pl. fehér akác, bálványfa, fekete fenyő, selyemkóró) terjedésének megállítása.

További célok és célkitűzések:

- A közösségi jelentőségű gyepes élőhelytípusok kedvező természetvédelmi helyzetének fenntartása az élőhelyekre jellemző, védett növényfajok (pl. apró nőszirm (Iris pumila), homoki árvalányhaj (Stipa borysthénica), agárkosbor (Orchis morio), kései szegfű (Dianthus superbus), báránypirosító (Alkanna tinctoria), kornistárnics (Gentiana pneumonanthe), fehér májvirág (Parnassia palustris) és állatfajok (ürge (Citellus citellus), sisakos sáska (Arctia hungaria), szongáriai cselőpók (Lycosa singoriensis), bikapók (Eresus cinnaberinus), kis tűzlepke (Lycaena thersamon) megőrzésével.

3.2. Kezelési javaslatok

A 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 4.§ 5. pontja alapján „(5) A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.”

Az itt megfogalmazott előírás-javaslatok célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján útmutatást nyújtsanak a gazdálkodás kívánatos módjára. Ennek érdekében megfogalmazásra kerülnek olyan előírás-javaslatok, amelyek alapul szolgálnak a jövőbeli támogatási programok kidolgozásához. A gazdálkodók számára ezek az előírás-javaslatok a jelen terv alapján kötelezettséget nem jelentenek, betartásuk csak támogatási programokon keresztül, önkéntes vállalás formájában válhat csak kötelezővé. A már más jogszabály vagy hatósági eszköz alapján létező előírások esetében azok kötelező jellegét értelemszerűen az azt megalapozó jogszabály, vagy hatósági eszköz támasztja alá, jelen fenntartási terv ezekre az előírásokra csak utalást tesz.

A tervezési terület kezelési javaslatai a jelölő élőhelyek és fajok „igényei” mellett, a jelenleg folytatott gye-, erdő-, és vad gazdálkodás kiemelt figyelembevételével lettek összeállítva. A gyepek esetében célunk a gyepeként való megőrzés. Az erdők esetében a javasolt kezelések hosszú távon az idegenhonos erdőállományok átalakítását tűzik ki célul, őshonos, a termőhelynek megfelelő erdőállományokra. Nem foglalmaztunk meg különleges vagy átalakító kezelést kötelezően, hiszen ennek sem a törvényi sem a pénzügyi alapja nincs meg. Ezt a folyamatot lehetne elősegíteni a gazdaságilag is jobban ösztönző támogatási rendszerekkel. Az Űrge-mező kiemelt jelentőségű nemcsak természetvédelmi, hanem rekreációs, turisztikai szempontból is. Természetesen nem szabad elfelejteni a Pakson a közvetlen közelben élő embereket sem, akik ezer szállal kötődnek a területhez. A fenntartási terv célja a terület kultúrált, természetkímélő megismerésének biztosítása.

A kezelési javaslatokat gazdálkodáshoz nem köthető, és gazdálkodáshoz köthető részekre osztottuk.

Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési előírások

Minden esetben be kell tartani a Természet védelméről szóló 1996.évi LIII. törvény vonatkozó rendelkezéseit.

Területrendezés, építésügy

Követni kell a megyei és helyi rendezési tervek és építési szabályzatok előírásait (lásd 1.7.2. fejezet). A tervezési területen új, állandó épület csak a természetvédelmi célokkal összeegyeztethető módon létesíthető, kizárólag olyan helyszínen, ahol jelölő fajokat és élőhelyeket továbbé egyéb védett természeti értéket nem veszélyeztet.

Közlekedés

A közlekedésre (gyalogos, kerékpáros, lovas és gépjárműves) kizárólag a meglévő földutak használhatók. Műút a területen nem létesíthető. Az utakról letérni és gyepekben ezáltal kárt okozni tilos. Új utak, kikerülő csapások kialakítása tilos. A tanösvény meglévő utak nélküli szakaszain csak gyalogosan, a legrövidebb úton (ösvényen) szabad közlekedni.

Turizmus

Egyre növekvő mértékű. A kirándulók számának növekedése érezhető, mind a kerékpárosok, mind a gyalogosok tekintetében. A gyalogos turizmus a jól kiépített földút hálózaton, valamint a tanösvényen jellemző. A Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság és az Ökocsigna Egyesület által kiépített tanösvény jó alapot biztosít a terület megismerésére. A kirándulók többsége helyi lakos, a szabadidő aktív eltöltésére veszi igénybe a védett területet.

Egyre növekvő mértékű, de még nem túlzó a lovas turizmus.

Fontosabb előírások (A vonatkozó egyéb jogszabályok figyelembe vételével is):

- Közlekedés céljából csak a meglévő úthálózat használható, beleértve a kerékpáros, lovas és gyalogos közlekedést is.
- A védett Dél-Mezőföldi TK-re vonatkozó jogszabályokban meghatározottak szerint kutyasétáltatás céljából csak a meglévő úthálózat használható, a kutyát pórázon kell

vezetni, kivételt ez alól a munkakutyák képezhetnek (munkavizsgás vadászkutya, terelőkutya), de ők is a gazdájuk irányítási körzetén belül kell tartózkodjanak. Elsősorban az ürgeállomány, de a jelen lévő egyéb értékek védelme miatt kutya is fontos, hogy a kutya nem űzheti a vadon élő állatokat, nem áshat a talajba.

- Gombaszedés a védett természeti területen (hatósági táblák jelzik) tilos, az ezen kívüli részeken csak a terület tulajdonosának, kezelőjének engedélyével történhet, más jogszabályban szabályozott (Evt) módon és mennyiségben (naponta személyenként max. 2 kg).
- Technikai sport (terepmotorozás, quadozás, motoros sárkányrepülés) nem végezhető.
- Szemetet a területen hagyni tilos, azt el kell vinni a legközelebbi hulladékgyűjtőbe
- Bármilyen növény kiásása, leszedése a védett területen tilos

Bányászat

Homok, föld kitermelés nem lehetséges. A fenntartási terv nem javasolja a gazdasági célú homok kitermelést a védett területen. Nem javasoljuk új anyagnyerő helyek kialakítását és engedélyezését sem a védett területen belül.

Gazdálkodáshoz köthető kezelési javaslatok

A tervezési területre javasolt intézkedések a fenntartási tervben **Kezelési Egységeket (KE)** alkotnak. A kezelési egység a Natura 2000 területen belül azon élőhelyfoltok, amelyek egységes kezelése indokolt, illetve amelyeknél a célok eléréséhez a földhasználati előírások nem különülnek el.

A lehatárolás és a javaslatok megfogalmazása elsősorban a terület legfőbb közösségi élőhelyeit és hozzájuk kötődő jelölő és védett növény és állatfajok ökológiai igényeit veszi figyelembe, törekedve a tájhasználatra jellemző, egyszerűen kivitelezhető megoldásokra.

A kezelési javaslatok az élőhelyek ökológiai igényeihez igazodnak, figyelembe véve a mezőgazdasági (gyep, szántó), az erdő-, a vad- és a vízgazdálkodási földhasználatok kötelező előírásait, valamint a hatályos jogszabályok, köztük a természetvédelmi törvény vonatkoztatható szabályozását is. A kezelési javaslatoknál elsőbbséget élveztek a gyepegzálkodás extenzív formái, valamint az erdők esetében a nem tarvágásos fahasználatok a természetes és természetközeli állapotú erdőrészekben. A megfelelő gazdálkodási formák segítségével cél az özőn gyom-, és fafajok visszaszorítása, és így a természetközeli gyepek és erdőállapot visszaállítása.

A 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 4.§ 5. pontja alapján „(5) A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.”

Az itt megfogalmazott előírás-javaslatok célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek megmaradjanak, valamint ennek érdekében a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a gazdálkodás kívánatos módjára. Ennek érdekében itt megfogalmazásra kerülnek olyan előírás-javaslatok, amelyek alapul szolgálnak a jövőbeli támogatási programok kidolgozásához. A gazdálkodók számára

ezek az előírás-javaslatok a jelen terv alapján kötelezettséget nem jelentenek, betartásuk csak támogatási programokon keresztül, önkéntes vállalás formájában válhat csak kötelezővé.

A már más jogszabály vagy hatósági eszköz alapján létező előírások esetében azok kötelező jellegét értelemszerűen az azt megalapozó jogszabály, vagy hatósági eszköz támasztja alá, jelen fenntartási terv ezekre az előírásokra csak utalást tesz.

A kezelési javaslatok a hatályos 269/2007. (X.18.) Korm. rendeletben² foglaltakon alapulnak, de az érvényes agrár-környezetgazdálkodási célprogramok előírásait is figyelembe veszi.

Fentiek alapján nyolc kezelési egység lett kialakítva, melyekre előírás csomag készült. A kezelési egység utal az érintett terület élőhely típusára³, tartalmazza a kezelési, fenntartási javaslatokat, azok indoklását, továbbá ha van olyan, akkor a kezelési egységre vonatkozó fejlesztési és rekonstrukciós javaslatait, esetleges fajvédelmi, kutatási és monitoring lehetőségeit.

A tervezési terület kezelési egységei

Kód	Kezelési egység	Natura 2000 élőhely kód
KE1	nyílt és zárt homokgyepek, ezüstperjés homokgyepek	6260* – pannon homoki gyepek, 2340* – pannon kilúgozódott dűnék
KE2	mocsárrétek, kékperjés láprétek	6410 – kékperjés láprétek 7230 – mészkedvelő üde láp- és sásrétek
KE3	ligeterdők	91E0* – puhafás ligeterdők
KE4	üde cserjések és nádasok	
KE5	töviskes cserjések	
KE6	zavart gyepek	
KE7	idegenhonos erdők	
KE8	beépített, gazdasági terület	

A terület nagyon mozaikos, akár néhány méteren belül is jelenős élőhelyi, vegetáción belüli különbségeket találunk. Ez megnehezíti az egyes kezelési egységek kialakítását és kezelését is. Ennek ellenére a több éves területhasználati gyakorlat tapasztalatai alapján, valamint a kevés tulajdonos és földhasználó miatt a tervben lehatárolt kezelési egységekre vonatkozó javaslatok alkalmasak a védettség hosszú távú biztosítására.

² 269/2007. (X.18.) Korm. rendelet a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól

³ Böllőni et. al. (2010): Általános Nemzeti Élőhely-osztályozási Rendszer (Á-NÉR)

3.2.1. Élőhelyek kezelése

A megfogalmazott előírások célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek és védett fajok megmaradjanak, emellett a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a jövőben kívánatos gazdálkodásra. Ennek érdekében itt megfogalmazásra kerülnek olyan előírások, amelyek alapul szolgálnak a jövőbeli támogatási programok kidolgozásához.

A gazdálkodók számára ezek az előírások a jelen terv alapján kötelezettséget nem jelentenek, betartásuk csak támogatási rendeleteken keresztül, önkéntes vállalás formájában válhat kötelezővé.

Kezelési egységek

KE-1

a) Kezelési egység kódja: KE-1

b) Kezelési egység meghatározása: nyílt és zárt homoki gyepek, ezüstperjés homoki gyepek

c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

ÁNÉR élőhelyek:

- H5b – Homoki sztyeprétek
- G1 – Nyílt homokpusztagyepek
- P2b – Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések

Natura 2000-es jelölő élőhely:

- 6260 – pannon homoki gyepek
- 2340 – ezüstperjés homoki gyepek

d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Tizenöt–husz évvel ezelőtt a legnagyobb problémát a juhokkal történő túllegeltetés okozta. Ez mára megszűnt (bár a nyomai még ma is látszanak). Napjainkban időről-időre a környék szürke marháinak, valamint a határos telepen tartott lovak kiszökése, engedély nélküli legelése okoz károkat. A gyomosodás különösen a nyugati oldal közepe táján, a karám közelében szembeötlő.

A terület cserjésedése ma még nem jelent súlyos természetvédelmi problémát, cserjeirtásra csak kis mértékben és nagyon átgondolt módon lehet szükség, szakértő bevonásával. Mindenképpen kímélendő a területen fellelhető ritka rózsafajok (*Rosa rubiginosa*, *R. agresit*).

A mozaikos nyílt és zárt homokgyep az eddigi tapasztalatok alapján itt önfenntartónak látszik, a tapasztalatok alapján a gyepterület túlnyomó részén természetvédelmi

szempontból csak igen óvatos, extenzív gazdálkodásra van szükség, mely már gátolja a szukcessziót, de nem használja túl az élőhelyet. A gyepek magassága változó, de a vázlat, a mikrodomborzati változatosság és a kevés csapadék miatt átlagosan 1-30 cm közötti (ez a vegetáció a tapasztalatok alapján kedvezőnek tűnik az ürgék számára). A kaszálás nagymértékben károsítaná a talajt és a gyepeket, csökkentené a mozaikosságot, ezért nem megfelelő. A legeltetés szigorúan a terület aktuális állapotához igazodva történhet, a legmesszebb menőig figyelembe véve a természetvédelmi szempontokat. A legeltetés mértékének meghatározásakor alapvető az aktuális időszak időjárása és fűtermése, a túllegeltetés, a gyepek mechanikai károsítása minden körülmények között elkerülendő. A fentiek alapján legeltetésre jellemzően a megfelelő csapadékösszeggel bíró években lehet szükség, de akkor is folyamatos felügyelet alatt hajtott nyájjal, a nemzeti park igazgatósággal egyeztetett módon és állatlétszámmal biztosítható a megfelelő állapot. A legeltetés a gyepeken nem megengedhető. Az elmúlt évek kellően extenzív kezelése következtében számos védett növényfaj (pl. agárkosbor, kései szegfű, homoki vértő) állománya erősödött és az ürgeállomány ingadozásai ellenére is kedvezőnek látszik ez a fajta kezelés! Az ürgeállomány zöme jelenleg egy jól lehatárolható 12 hektáros magterületen található, mely terület gyepterületének átlag 5-10 cm magas. A gyepek domináns, elsősorban fűfélék által alkotott szintje felett egy igen ritka, magasabb, főképp kétszikűekből álló szint is kialakul, ez azonban ritka szerkezete következtében úgy tűnik, az ürgek számára fontos látást nem akadályozza jelentősen. Ezen a magterületen akkor szükséges az extenzív legelés alkalmazása, ha a gyepek magassága az ürgek számára még elfogadható magasságot és záródást meghaladja. E területen az inváziós fajok sem indokolnak kaszálást, így a gyepek extenzív legeltetéssel huzamosan fenntartható. Megfigyelhető, hogy a faj kisebb egyedsűrűséggel a magasabb, záródó gyepterület részekén is stabilan jelen van. A gyepek bizonyos részein (a nagy gyepterület északi oldala) az inváziós fajok (főleg selyemkóró, bálványfa) elleni védekezést lehet folytatni, de csak kézi erővel, erőgépek igénybevétele nélkül.

Elhúzódó, állattartási szempontból számottevő legeltetést csak a Paks 0417/5a, 0401/27, és 0411/1, védett területen kívül eső de Natura 2000 területen tartunk elképzelhetőnek minimális állatlétszámmal, lóval, esetleg juhval vagy marhával (magánterület, jelenleg is legelnek rajta lovak). Az állatlétszámot és időbeli szakaszolást a Nemzeti Park Igazgatósággal ezekre a területekre is egyeztetni kell, és meg kell akadályozni, hogy a jószágok a legeltethető területen kívülre, különösen a nyílt homoki gyepekre jussanak.

e) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok

A kötelező és a javasolt, gazdálkodáshoz köthető előírások az alábbiak:

Kötelezően betartandó előírások:

- A 269/2007. (X.18.) Korm. rendelet a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól határozza meg a kötelezően betartandó előírásokat.
- A Természet védelméről szóló 1996 évi LIII. törvény vonatkozó rendelkezései

Önkéntesen vállalható előírás javaslatok:

Kód	Javaslat	Megjegyzés
GY01	Felülvetés nem megengedett.	
GY02	Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.	
GY13	Kiszántás nem megengedett.	
GY15	Tűzpászták létesítése nem megengedett.	
GY24	A gyepek természetvédelmi szempontú égetése csak a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság egyedi írásos véleménye alapján történhet.	
GY26	Inváziós fás szárúak mechanikus irtása kötelező.	A nagyméretű, élő faegyedek megtarthatók, a fiatal sarjakat mindenesetben irtani kell
GY27	Nem speciális növényvédő szer kijuttatása esetén inváziós fásszárúak vegyszeres irtása, a területileg illetékes hatóság engedélye alapján lehetséges.	
GY28	A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell.	A gyepfajok és az ürge megmaradása érdekében a cserjeszint besűrűsödését kell megakadályozni.
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.	Csak gyenge eréllyel, egyszerre max 20 % távolítható el, egyenletes eloszlásban
GY30	A természetes gyepekben őshonos méretes fák (30 cm törzsátmérő felett) és a vadgyümölcsök (törzsátmérő megjelölése nélkül) megőrzése kötelező.	
GY31	A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni kell.	
GY32	A működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság általi kijelölésüket követően a fajgazdag, vagy védett fajokat tartalmazó cserjés foltokat nem szabad eltávolítani.	
GY44	A legeltetési sűrűséget a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges.	A természetvédelmi szempontból indokolt eseti legeltetés és az alábbi területek legeltetése esetén is.
GY67	Legeltethető állatfaj: szarvasmarhafélék.	Csak a Paks 0417/5a, 0401/27, és 0411/1 területeken (magánterület, jelenleg is legelnek rajta lovak)
GY68	Legeltethető állatfaj: juh.	
GY70	Legeltethető állatfajok: lófélék (ló, szamár).	Csak a Paks 0417/5a, 0401/27, és 0411/1 területeken

Kód	javaslat	Megjegyzés
		(magánterület, jelenleg is legelnek rajta lovak)
GY92	A gyepterület kaszálása, szárzúzása esetén minimum 10 cm-es fűtarló biztosítása.	Csak ott, ahol inváziós faj visszaszorítására nincs más lehetőség
GY108	Erősen fertőzött foltokat sokkoló kaszálással évente legalább háromszor kezelni kell.	Csak ha a kézi kihúzás nem megoldható; a beavatkozás hatásának monitorozása szükséges
GY109	A lekaszált inváziós növényeket a területről el kell távolítani a kaszálást követő 30 napon belül.	
GY116	A területen trágyadepónia, széna és szalmakazlak elhelyezése tilos.	

f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

A foltszerűen előforduló inváziós növényeket el kell távolítani, alapvetően kis eréllyel, és lehetőség szerint kézi erővel. Ez főként a Paks 0453/2a hrsz északi részén szükséges.

A területen található szemetet, építési és kerti hulladékot el kell szállítani. Nem nagy mennyiség és viszonylag koncentráltan van jelen.

g) Kezelési javaslatok indoklása

A homoki gyepek a legeltetés felhagyása óta nincsenek gazdasági hasznosításban természetvédelmi megfontolásból. A gyepek a túllegeltetés óta regenerálódtak, és a tapasztalatok alapján csak alkalmilag szükséges extenzív kezelés, melynek célja a kedvező természetvédelmi állapot fenntartása. A kezelési javaslatok elsődlegesen a helyenként jelentkező inváziós fajok visszaszorítását célozzák. A gazdasági célú legeltetésnek azokra a bővebb fűtermésű, zárt gyepi, jobb vízellátottságú területekre kell szorítkoznia, ahol napjainkban is folyik legeltetés (Paks 0417/5a, 0401/27, és 0411/1). Jelenleg úgy tűnik, az ürgék élőhelyén az élőhelyi sajátosságok miatt rendszeres beavatkozásra nincs szükség, de a javaslatok között az eseti legeltetés lehetőséget adott. Ennek természetvédelmi és nem gazdasági célokat kell szolgálnia, aszerint kell korlátozni a tér- és időbeliséget is. A kezelési mód kiválasztását a 3.2.4 fejezetben részletezett vizsgálatokkal kell megalapozni és annak eredményei alapján felülvizsgálni.

KE-2

a) Kezelési egység kódja: KE-2

b) Kezelési egység meghatározása: mocsárrétek és kékperjés láprétek:

c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

ÁNÉR élőhelyek:

- B3 – Vízparti virágkákás, csetkákás, vízi hídőrös, mételykórós mocsarak – elvértve;
- B4 – Lápi zsombékosok, zsombék-semlyék komplexek – nagyobb, szép zsombékos a Cseresznyési-lápréteken van, de az élőhely nyomokban másutt is előfordul;
- B5 – Nem zsombékoló magassárrétek – szórványos, főleg az ÉNy-i részen található;
- D1 – Meszes láprétek, rétlápok (*Caricion davallianae*) – az Ürge-mező néhány pontján kis kiterjedésben fordul elő;
- D2 – Kékperjés rétek – az Ürge-mezőn és a Cseresznyési-lápréteken is jellemző élőhely;
- D34 – Mocsárrétek – inkább csak elvértve jelenik meg, átmeneti zónákban;
- D6 – Ártéri és mocsári magaskórósok, árnyas-nyirkos szegélynövényzet – inkább csak
- I1 – Nedves felszínek természetes pionír növényzete – időszakosan megjelenő növényzet

Natura 2000-es jelölő élőhely:

- 6410 – Kékperjés láprétek
- 7230 – Mészkedvelő üde láp- és sásrétek
- 6440 – Folyóvölgyek Cnidion dubiihoz tartozó mocsárrétjei (D reprezeantációs értékű)

d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Több élőhelytípus összevonásával kialakított kategória. Ide kerültek a jobbára nyílt, legalább időszakosan vizes, mocsarasodó, láposodó élőhelyek, melyek egyrészt a buckaközi mélyedések alján, illetve szivárgóvizes buckaoldalakban jelennek meg, másrészt – nagyobb kiterjedésben – az Ürge-mező DK-i sarkánál és a Cseresznyési-lápréteken vannak jelen.

Itt jelöltek a kékperjések, a további láprétek, a mocsárrétek, a magassásos és zsombéksásos, valamint mocsári kórós élőhelyek, beleértve néhol a Csámpai-patak ma már száraz, mocsaras aljú medrét.

Vízzáró rétegeknek köszönhetően ezek a gazdag növényzetű lápos-mocsaras részek nem a környék legmélyebb pontjai, hanem a nagyobb buckák oldalából szivárgó vizet felfogó kisebb teknők. Ezeken az egész évben üde zöld foltokon jellemző a deres szittyó (*Juncus inflexus*), a

lápi pitypang (*Taraxacum palustre*), a réti és iszapsás (*Carex distans*, *C. viridula*), a kúszó boglárka (*Ranunculus repens*), az indás és libapimpó (*Potentilla reptans*, *P. anserina*), a mocsári csetkák (*Eleocharis palustris*), a mocsári orbáncfű (*Hypericum tetrapterum*), a vízi menta (*Mentha aquatica*), a sovány perje (*Poa trivialis*).

Az Ürge-mező egyik legértékesebb, védett és egyben jelölő növényfaja a **kúszó zeller** (*Apium repens*) szintén ezeknek az érzékeny, sérülékeny nedves gyepeknek a növénye.

A völgytalpi részek láposodók, mocsarasak. Kékperje dominálta kiszáradó láprétet a DK-i és DNy-i részen, illetve a Cseresznyési-lápréteken találunk.

A kezelési egység természetesebb foltjain – és főként azokon, ahol a kúszó zeller állományok találhatók – a kezelésnek extenzív jelleggel kell folynia, melynek elsődleges célja a megfelelő természeti állapot fenntartása. Ennek érdekében a legeltetés gyakoriságát, az alkalmazható fajokat és állatlétszámot a Nemzeti Park Igazgatósággal egyeztetni kell. A gyepek bizonyos részein (főként a cseresznyési láprét területén) az inváziós fajok (*Solidago sp* és ide érthető a rekettyefűz, fenyőmagoncok is) védekezést lehet folytatni, de csak kézi erővel, erőgépek igénybevétele nélkül.

e) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok

A kötelező és a javasolt, gazdálkodáshoz köthető előírások az alábbiak:

Kötelezően betartandó előírások:

A hatályos jogszabályok értelmében a tervezési terület valamennyi gyepek hasznosítású területeire a 269/2007. (X.18.) Korm. rendeletben meghatározott földhasználati szabályok vonatkoznak. Ezen felül a Természet védelméről szóló 1996 évi LIII. tv vonatkozó szabályozását is figyelembe kell venni.

Önkéntesen vállalható előírás javaslatok:

Kód	Javaslat	Megjegyzés
GY01	Felülvetés nem megengedett.	
GY02	Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.	
GY13	Kiszántás nem megengedett.	
GY15	Tűzpázták létesítése nem megengedett.	
GY21	Legeltetés és kaszálás tilos, a területet kezeletlenül kell fenntartani.	Kaszálás csak az inváziós fajok ellen lehetséges, a legeltetés pedig a természetvédelmi célú fenntartást szolgálhatja csak
GY26	Inváziós fás szárúak mechanikus irtása kötelező.	A nagyméretű, élő faegyedek megtarthatók, a fiatal sarjakat mindenesetben irtani kell
GY27	Nem speciális növényvédő szer kijuttatása esetén inváziós fásszárúak vegyszeres irtása, a területileg illetékes hatóság engedélye alapján lehetséges.	

Kód	javaslat	Megjegyzés
GY28	A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell.	Elsősorban a rekettyefűz térhódítását kell megakadályozni
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.	
GY30	A természetes gyepekben őshonos méretes fák (30 cm törzsátmérő felett) és a vadgyümölcsök (törzsátmérő megjelölése nélkül) megőrzése kötelező.	
GY31	A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni kell.	
GY32	A működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság általi kijelölésüket követően a fajgazdag, vagy védett fajokat tartalmazó cserjés foltokat nem szabad eltávolítani.	
GY108	Erősen fertőzött foltokat sokkoló kaszálással évente legalább háromszor kezelni kell.	Csak ha a kézi kihúzás nem megoldható; a beavatkozás hatásának monitorozása szükséges
GY109	A lekaszált inváziós növényeket a területről el kell távolítani a kaszálást követő 30 napon belül.	
GY116	A területen trágyadepónia, széna és szalmakazlak elhelyezése tilos.	

f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

A védett terület északi részén a cseresznyési lápréten a vízpótlás lehetőségét meg kell vizsgálni. A mocsár és láprétek csak a víz jelenlétében maradnak fenn.

g) Kezelési javaslatok indoklása

A terület kiszáradó láp- és mocsárrétjei kis kiterjedésűek, gyakran homoki gyepekkel, nádasokkal, rekettyésekkel mozaikolnak. Gazdasági hasznosításuk már emiatt is nehézkes. Több olyan védett (és jelölő) faj él ezeken a helyeken, melyekre a túlzó hasznosítás károsan hatna (nagy tűzlepke, hangyaboglárkák (*Maculinea spp.*). A kezelések az inváziós illetve szukcessziót elősegítő fajok visszaszorítását célozzák, ám ennek mértéke még nem olyan mértékű, hogy agresszív beavatkozásra lenne szükség.

KE-3

a) Kezelési egység kódja: KE-3

b) Kezelési egység meghatározása: ligeterdők

c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

ÁNÉR élőhelyek:

- M5 – Homoki borókás-nyárasok – a természetes eredetű és jobb fajkészletű (fásszárú és lágyszárú is) nyárligetek ide sorolhatók;
- RDa – Őshonos lombos fafajokkal elegyes fenyves származékerdők – nyír és nyár elegyes fenyves;
- RA – Őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok – többfelé (ide soroltak a homoki nyárasok és az üdébb talajú puhafás ligetek);
- RC – Őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők – a telepített égeresek;
- U7 – Homok-, agyag-, tőzeg és kavicsbányák, digó- és kubikgödrök, mesterséges löszfalak - a déli részen található régebbi kubikgödrök
- J1a – Fűzlápok – a cseresznyési terület egyes nádasodó-rekettyés részei ide sorolhatók;

Natura 2000-es jelölő élőhely:

- 91E0 – Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) nevű jelölő élőhely kis kiterjedésben

A területen előforduló zömmel honos puhafák – fehér nyár (*Populus alba*), szürke nyár (*Populus × canescens*), fekete nyár (*Populus nigra*), fehér, törékeny és berki fűz (*Salix alba*, *S. fragilis*, *S. × rubens*) – alkotta, rendszerint kisebb ligetek, olykor csak néhány fából álló facsoportok kerültek ebbe a kategóriába. Gyakran elegyedik egy-egy nemes nyár (*Populus × euramericana*), és szórványosan megjelenhetnek ezekben a ligetekben tájidegen és inváziós fafajok is.

Nincsenek megkülönböztetve a szárazabb homoki nyárasok és az üdébb, esetleg mocsarasodó aljú puhafás és ültetett keményfás ligetfoltok.

Sajnos a nyugati részen lévő üdébb ligetfoltokként jelölt erdők meglehetősen zavartak, gyakran özönfajokkal elegyesek. Nagyobb kiterjedésű telepített enyves égeresek (*Alnus glutinosa*) is vannak, de ezek az erdőtagok meglehetősen száraz aljúak, a legtöbbször zavartak, gyomosak.

d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A kezelési egységbe tartozó erdők és ligetek nagy része üzemtervezett. Az országos védettségű területrészen található erdőkre a természetvédelmi törvény és az erdőtörvény

vonatkozó rendelkezéseit is alkalmazni kell. A nem üzemtervezett ligetek és fasorok fenntartása fontos, mind tájképi, mind természetvédelmi szempontból. Ha indokolt, pótlásukat is meg kell oldani.

e) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok

Kötelezően betartandó előírások

- 41/2012. (IV. 27.) VM rendelet az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól
- A vonatkozó erdőterv rendelet és körzeti erdőterv előírásai
- Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény
- A földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter 153/2009. (XI. 13.) FVM rendelete az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról
- Mivel a terület országos védettségű is, be kell tartani a Természet védelméről szóló 1996. Évi LIII törvény vonatkozó rendelkezéseit

Önkéntesen vállalható előírás javaslatok

Kód	Javaslat	Megjegyzés
E05	Erdészeti szempontból tájidegen fajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése.	
E06	Idegenhonos fajok telepítésének mellőzése.	
E07	Intenzíven terjedő idegenhonos fajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése.	
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembe vételével.	
E20	Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkeinek (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása.	
E17	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása.	
E23	Az egyéb, kijelölt részletek (tisztás, cserjés, erdei vízfolyás és tó, kopár) részleges vagy teljes háborítatlanságának biztosítása.	
E24	Az erdőrészleteken belül el nem különített tisztás, cserjés folt, víztestek kijelölése és háborítatlanságának biztosítása.	

E27	A természetes erdőtársulás/közösségi jelentőségű élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevelővágások során az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakítása, a kialakult szintek megfelelő záródásának fenntartása.	
E31	A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolítása.	
E28	Őshonos fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása.	
E33	Természetes, természetszerű és származék erdőkben a tarvágás mellőzése.	
E34	A fahasználattal érintett területen összefüggően legfeljebb 0,5 ha véghasználati terület kialakítása, legalább 2 db, a természetes erdőtársulásra jellemző főfafajokból származó életképes, magászóró fa meghagyásával.	
E35	Fahasználatok során a kitermelt faanyag vonszolásos közelítésének mellőzése.	
E37	Tájhonos fafajú állományok véghasználata során az idős állományban legalább 5% területi lefedettséget biztosító mikroélőhely visszahagyása, lehetőleg az idős állomány szerkezetét és összetételét is reprezentáló formájában.	
E51	Felújítás táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállomány típussal.	
E52	Őshonos fafajú faállomány táj- és termőhelyhonos fa- és cserjefajokkal történő felújítása.	
E68	Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő, inváziós lágy és fás szárú fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.	
E72	Lehetőség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, szárzúzás, kaszálás) alkalmazandók agresszívan terjedő fajok visszaszorítására.	
E75	Kártevők elleni védekezésnél a szelektív szerek vagy biológiai módszerek alkalmazását kell előnyben részesíteni. Nem használhatók olyan hatóanyag tartalmú készítmények, amelyek közösségi jelentőségű, illetve védett fajok egyedeit is elpusztítják.	
E80	Meghatározott erdőrészekben az élőhelyek és fajok védelme érdekében időbeli korlátozás alkalmazása.	
E81	Faanyag közelítése csak fagyott vagy száraz talajon.	

E83	Az erdőszegélyekben található intenzíven terjedő lágy és fásszárú fajok továbbterjedésének mechanikus módszerekkel (pl. kézi cserjeirtás, száruzás) történő megakadályozása.	
84	Fakitermelés tervezése során az érintett erdőrészek korosztály-eloszlásának javítása.	nagy kiterjedésű, egybefüggő erdőfelújítások, valamint a nagy kiterjedésű egykorú állományok kialakulásának elkerülése, egyenletes koreloszlás közelítése, idős állományok jelenlétének folyamatos biztosítása
E87	Faanyagtermelést nem szolgáló üzemmód fenntartása.	
E88	Fakitermelés csak augusztus 15. és február 28. között végezhető.	
E92	Az adott erdőrészletben véghasználatot követően természetes felújítás.	
	Vadgazdálkodási előírások	
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.	
VA02	A terület egészén a vadlétszámot olyan szintre kell csökkenteni, hogy az a felújítások sikerességét kerítés hiányában se veszélyeztesse. Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni.	

g) Kezelési javaslatok indoklása

Jellemző élőhely típus, de területe jelentős mértékben lecsökkent, helyükre idegenhonos faültetvények kerültek (akác, nemesnyarak). A mikroélőhelyet jelentő holtfa megléte kiemelt fontosságú az egészséges ökoszisztéma működéshez. A fahasználatokat a védett fajok igényeinek figyelembevételével kell tervezni, felújításuk csak őshonos fafajokkal lehetséges a hozzájuk kötődő élővilág miatt. A magas nagyvad (szarvas, vaddisznó) létszám folyamatos természet és erdővédelmi probléma. Csökkentése a terület természetességének megőrzése érdekében mindenképpen szükséges.

KE-4

a) Kezelési egység kódja: KE-4

b) Kezelési egység meghatározása: Üde cserjések, nádasok

c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

ÁNÉR élőhelyek:

- P2a – Üde és nedves cserjések – inkább csak elvétve;
- J1a – Fűzlápok – a cseresznyési terület egyes nádasodó-rekettyés részei ide sorolhatók;
- OD – Lágyszárú évelő özőnfajok állományai – többfelé, néhol meghatározó;
- B1a – Nem tűzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások – a területen kisebb, rendszerint zavart, özőnnövényes nádasokat találunk, elsősorban az északi részen.
(Nem zárható ki, hogy itt tűzegesedő nádas részek – B1b – Úszólápok, tűzeges nádasok és télisásosok – is vannak.)

Natura 2000-es jelölő élőhely:

- nincs ilyen

Az üde cserjések, láposodó cserjések jelöltek ebben a kategóriában. Nagyobb kiterjedésű, rekettyefűz (*Salix cinerea*), esetleg csigolyafűz (*Salix purpurea*) uralta részek leginkább a Cseresznyési-lápréteken, illetve innen délre, az északi tömbben található. A sűrű rekettyések lágyszárúakban általában szegényesek.

Ebbe a kategóriába soroltuk a nádasokat is, mert sok esetben együtt mozaikolva van jelen a két társulástípus.

d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Gazdálkodás nem folyik ezeken a területeken. Általános kezelési javaslat rekettyefűz további térhódításának akadályozása. A nád gazdaságilag nincs hasznosítva, se a mennyisége se a minősége miatt. Ez a későbbiekben sem cél, bár időszakonként végzett aratása a szukcesszió ütemét is csökkentheti, amely természetvédelmi szempontból előnyös.

e) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok

Kötelezően betartandó előírások

Minden esetben be kell tartani a Természet védelméről szóló 1996.évi LIII. törvény vonatkozó rendelkezéseit

Önkéntesen vállalható előírás javaslatok:

Kód	Javaslat	Megjegyzés
V55	A területen a nádgazdálkodás tilos	

f) Élőhelyfejlesztési és rekonstrukciós javaslatok

A kezelési egységben szórtan jelen levő idegenhonos és inváziós fajok visszaszorítása növeli a terület természetességi fokát.

g) Kezelési javaslatok indoklása

Eddig sem és a jövőben sem tervezett a rekettyések és a nádasok hasznosítása. A rekettye további térhódításának akadályozása a szomszédos mocsárrétek és kékperjés rétek megmaradását szolgálják. A K2 kezelési egységnél már foglalkoztunk a problémával.

KE-5**a) Kezelési egység kódja: KE-5****b) Kezelési egység meghatározása: Tövískes cserjések****c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:****ÁNÉR élőhelyek:**

- P2b – Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések – a szárazabb, magasabban fekvő
- H5b – Homoki sztyeprétek – többfelé jellemző;

Natura 2000-es jelölő élőhely: Nincs ilyen

Általában az erdészeti üzemtervezés során is CE (cserjés) jelölést kaptak ezek a zömében galagonyával és kökénnyel borított területek. Ide soroltuk a nagyobb kiterjedésű bokrosokat is, melyek a homoki gyepeken, vagy határukon találhatók, és záródásuk miatt a gyeptervegetáció már jórészt eltűnt alóluk.

d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Gazdasági hasznosításuk nem volt, és a jövőben sem kell a hasznosításukat/cseréjüket erőltetni. Termőhelyük nem alkalmas erdőállomány kialakítására, bár sok esetben szomszédosak azokkal. Mindezzel együtt természetvédelmi értékük jelentős, számos védett énekesmadár és rovar élőhelyei.

Továbbterjedésüket a homoki gyepek felé akadályozni kell.

e) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok

Kötelezően betartandó előírások

A gyepterületek esetében a NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Korm. Rendelet előírásai az irányadóak.

Önkéntesen vállalható előírás javaslatok:

Kód	Javaslat	Megjegyzés
GY02	Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.	
GY26	Inváziós fás szárúak mechanikus irtása kötelező.	
GY27	Nem speciális növényvédő szer kijuttatása esetén inváziós fásszárúak vegyszeres irtása, a területileg illetékes hatóság engedélye alapján lehetséges.	
GY28	A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell.	Elsősorban a galagonya térhódítását kell megakadályozni
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.	
GY30	A természetes gyepekben őshonos méretes fák (30 cm törzsmérő felett) és a vadgyümölcsök (törzsmérő megjelölése nélkül) megőrzése kötelező.	
GY31	A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni kell.	

f) Élőhelyfejlesztési és rekonstrukciós javaslatok

Az élőhelytípus stabil és jól beállt. Jelen állapotában is nagy természetvédelmi értékkel bír. Továbbfejlesztésére nem látunk sem szükségét, sem lehetőséget.

g) Kezelési javaslatok indoklása

Fontos védett fajok élőhelyei. Átalakításuk nem indokolt, nagy anyagi és munkaerő ráfordítást igényelne, a végeredmény pedig nem jelentene javulást a természetvédelmi értékek terén a jelenlegi állapothoz viszonyítva.

KE-6

(a) Kezelési egység kódja: KE-6

(b) Kezelési egység meghatározása: Zavart gyepek

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

ÁNÉR élőhelyek:

- OB – Jellegtelen üde gyepek – többfelé előfordul
- OC – Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek – sokfelé előfordul;
- OD – Lágyszárú évelő özönfajok állományai – többfelé, néhol meghatározó;
- OF – Magaskórós ruderalis gyomnövényzet – néhol, jellemző például a karám közelében;
- OG – Taposott gyomnövényzet és ruderalis iszapnövényzet – néhol, inkább csak elvétve;
- P8 – Vágásterületek – akácos vágásterületek az autópálya közelében;
- G1 – Nyílt homokpusztagyepek

Natura 2000-es jelölő élőhely:

- 6260 – Pannon homokgyepek (általában leromlott állapotban, így maximum pár négyzetméteres foltokban maradt természetes állapotú)

Nagyon változatos élőhelyek összefoglaló jelölése, melyekben közös hogy jobbára nyíltak, „gyepesek” és jellemzően zavartak. Elszórtan gyakran fásodók és cserjésedők (de általában jól átláthatóak és járhatóak). A legjobb foltjaik már közel állhatnak a jobb gyepekhez. Gyakoriak lehetnek olyan özönnövények, mint a közönséges selyemkóró (*Asclepias syriaca*), a kanadai betyárkóró (*Conyza canadensis*). Itt jelöltek a régen felhagyott, még többé-kevésbé felismerhető visszannövényesedő szőlőültetvények, illetve a fiatal, gyomos, még járható akácos tarvágások is.

Ugyancsak itt jelölt a terület északi tömbjének DNy-i felében lévő kettő egymás melletti zavartabb növényzetű mezofil kaszáló is.

d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A gyepek egy része legeltetéssel hasznosított (Paks 0415/5a, 401/27, és 0411/1 0448/1 és /3.

A legelő állat szürkemarha (évente kb 2 hetet tartózkodnak a gyepeken.): Paks 0448/1 és /3.

A legelő állat, ló: Paks 0415/5a, 401/27, 0411/1.

e) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

Kötelezően betartandó előírások

A gyepterületek esetében a NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Korm. Rendelet előírásai az irányadóak.

Önkéntesen vállalható előírás javaslatok:

Kód	Javaslat	Megjegyzés
GY01	Felülvetés nem megengedett.	
GY02	Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.	
GY15	Tűzpázták létesítése nem megengedett.	
GY19	Legeltetéssel és szükség esetén tisztító kaszálással történő hasznosítás.	
GY22	Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás.	
GY24	A gyepek természetvédelmi szempontú égetése csak a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság egyedi írásos véleménye alapján történhet.	
GY26	Inváziós fás szárúak mechanikus irtása kötelező.	
GY27	Nem speciális növényvédő szer kijuttatása esetén inváziós fásszárúak vegyszeres irtása, a területileg illetékes hatóság engedélye alapján lehetséges.	
GY28	A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell.	
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.	
GY30	A természetes gyepekben őshonos méretes fák (30 cm törzsátmérő felett) és a vadgyümölcsök (törzsátmérő megjelölése nélkül) megőrzése kötelező.	
GY31	A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni kell.	
GY32	A működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság általi kijelölésüket követően a fajgazdag, vagy védett fajokat tartalmazó cserjés foltokat nem szabad eltávolítani.	
GY44	A legeltetési sűrűséget a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges.	
GY59	Legeltetési terv készítése és egyeztetése szükséges a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal.	
GY67	Legeltethető állatfaj: szarvasmarhafélék.	A Paks 0448/1 és /3 magánterületek
GY70	Legeltethető állatfajok: lófélék (ló, számár).	A Paks 0417/5a, 401/27 és 0411/1 területe (magánterület, jelenleg is legelnek rajta lovak)
GY92	A gyepterület kaszálása, szárazúzása esetén minimum 10 cm-es fűtarló	

Kód	Javaslat	Megjegyzés
	biztosítása.	
GY48	Szakaszoló legeltetés esetén legeltetési terv készítése és egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal.	A legeltetett terület kb 30%-át legeltetés nélkül kell hagyni legalább egy évig a jelölő homoki gyepek védelme érdekében
GY 62	A gyepon legelészárított terület kialakítása szükséges, ami nem haladja meg a parcella 30%-át.	A jelölő homoki gyepek védelme érdekében
GY123	A legelészárított területet a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetetten kell kialakítani.	A jelölő homoki gyepek védelme érdekében
GY105	Tisztító kaszálás csak az inváziós gyomnövényekkel fertőzött foltokon lehetséges.	Könnyű géppel, a talaj sérülésének elkerülése miatt
GY108	Erősen fertőzött foltokat sokkoló kaszálással évente legalább háromszor kezelni kell.	Cél az inváziós lágyszárúak (Selyemkóró, betyárkóró) visszaszorítása
GY109	A lekaszált inváziós növényeket a területről el kell távolítani a kaszálást követő 30 napon belül.	
GY116	A területen trágyadepónia, széna és szalmakazlak elhelyezése tilos.	
GY117	Éjszakázó helyek, ideiglenes karámok és jóságállások helyét a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges.	

f) Élőhelyfejlesztési és rekonstrukciós javaslatok

A kezelési egységbe tartozó területek általában inváziós fajokkal fertőzöttek. Ezek visszaszorítása fontos a homoki gyepek természetességének növelése, ahogy a jelenleg nem fertőzött területek védelme érdekében is. Javasolt a cserjésedés visszaszorítása és legeltetéssel támogatott gyeprekonstrukció, mely nagyban növeli a természetes állapot helyreállítását a legelő állatok propagulum szállítása, inváziós fajok terjedésének megállítása és visszacserjésedés akadályozása révén.

g) Kezelési javaslatok indoklása

Az inváziós fajok visszaszorítása és gyeprekonstrukció az elsődleges cél, hiszen így középtávon van esély a homoki gyepek természetességi mértékét növelni, és elkerülni a ma még tiszta élőhelyek fertőződését. A legeltetéssel érintett terület egységek magántulajdonban álló részek, melyeken napjainkban is folyik változó intenzitású legeltetés. Ezen területek kibővítése, valamint bizonyos területrészek időszakos kizárása a legelésből segíti a gyepek regenerálódását. Ezen terület egységek évenkénti váltogatása jó hatással lehet a gyepekre.

KE-7

(a) Kezelési egység kódja: KE-7

(b) Kezelési egység meghatározása: idegenhonos erdők

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

ÁNÉR élőhelyek:

RDa – Őshonos lombos fafajokkal elegyes fenyves származékerdők – nyír és nyár elegyes fenyves;

RDb – Őshonos lombos fafajokkal elegyes idegenhonos lombos és vegyes erdők – többfelé a középső-északi részen;

S1 – Ültetett akácok – jellemző a területen;

S2 – Nemesnyárasok – elsősorban az Ürge-mezőn (részben kínai nyár), de a laza, kiváló lágy szárú aljnövényzetű nyáras a nyílt homoki gyepeknél jelölt;

S4 – Ültetett erdei- és feketefenyvesek – többfelé meghatározó;

S6 – Nem őshonos fafajok spontán állományai – többfelé, néhol meghatározó;

Natura 2000-es jelölő élőhely: -

Összkiterjedésük jelentős, a védett terület mintegy harmada ebbe a kategóriába esik, többségük üzemtervezett.

d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Általános javaslatok:

- Hosszú távon a termőhelynek megfelelő őshonos fafajú felújítás támogatandó
- A fahasználatokat a vegetációs időn kívül célszerű elvégezni
- Elsősorban fenyőállományok cseréje őshonos fajokra kivitelezhető, állományaik egyébként is gyengék, helyenként rossz egészségi állapotúak
- A felújításokban megjelenő bálványfát azonnal irtani kell.
- Nagyon fontos, hogy a szomszédos jelölő pannon homoki gyepek ne károsodjanak a fahasználatok során
- Amennyiben egy felnyíló erdőben megjelenik benne a homoki gyepterület (pl. homoki árvalányhaj) akkor az erdőterületet meg kell osztani, de legalábbis ezeket a foltokat természetlenné kell tekinteni.
- Lehetőséget kell hagyni a csere erdőszítésre, amennyiben egy erdőterület termőhelyi adottságai már nem teszik lehetővé az erdőként való művelést

e) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

Kötelezően betartandó előírások:

- 41/2012. (IV. 27.) VM rendelet az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól
- A vonatkozó erdőterv rendelet és körzeti erdőterv előírásai
- Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény
- A földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter 153/2009. (XI. 13.) FVM rendelete az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról

Önkéntesen vállalható előírás javaslatok:

Kód	Javaslat	Megjegyzés
E05	Erdészeti szempontból tájidegen fafajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése.	
E06	Idegenhonos fafajok telepítésének mellőzése.	
E07	Intenzíven terjedő idegenhonos fafajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése.	
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembe vételével.	Nagyon fontos, hogy a szomszédos jelölő pannon homoki gyepek ne károsodjanak
E20	Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkeinek (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása.	
E23	Az egyéb, kijelölt részletek (tisztás, cserjés, erdei vízfolyás és tó, kopár) részleges vagy teljes háborítatlanságának biztosítása.	
E24	Az erdőrészekben belül el nem különített tisztás, cserjés folt, víztestek kijelölése és háborítatlanságának biztosítása.	
E30	Az idegenhonos vagy tájidegen fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az őshonos fafajok egyedeinek megőrzése az alsó- és a cserjeszintben is.	
E31	A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolítása.	
E35	Fahasználatok során a kitermelt faanyag vonszolásos közelítésének mellőzése.	

E49	Az eredeti talajállapot fenntartása érdekében a talaj-előkészítés és a tuskózás elhagyása.	
E50	A vágásterületen történő égetés mellőzése.	
E51	Felújítás táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállomány típussal.	
E52	Őshonos fafajú faállomány táj- és termőhelyhonos fa- és cserjefajokkal történő felújítása.	
E54	Idegenhonos fafajú faállomány szerkezetátalakítása.	
E57	Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazása.	
E68	Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő, inváziós lágy és fás szárú fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.	
E72	Lehetőség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, szárzúzás, kaszálás) alkalmazandók agresszívan terjedő fajok visszaszorítására.	
E73	Inváziós fás szárú növényfajok visszaszorítása során azok mechanikai eltávolítása a növények sikeres vegyszeres irtását követően.	
E80	Meghatározott erdőrészekben az élőhelyek és fajok védelme érdekében időbeli korlátozás alkalmazása.	
E81	Faanyag közelítése csak fagyott vagy száraz talajon.	
E82	Tuskóprizmák, tuskópászták nem létesíthetők.	
E83	Az erdőszegélyekben található intenzíven terjedő lágy és fásszárú fajok továbbterjedésének mechanikus módszerekkel (pl. kézi cserjeirtás, szárzúzás) történő megakadályozása.	
E86	A letermelt faanyag április 30-ig történő elszállítása a xilofág rovarfajok védelme érdekében.	
E87	Faanyagtermelést nem szolgáló üzemmód fenntartása.	
E88	Fakitermelés csak augusztus 15. és február 28. között végezhető.	
E92	Az adott erdőrészletben véghasználatot követően természetes felújítás.	
	Vadgazdálkodási előírások	
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.	

VA02	A terület egészen a vadlétszámot olyan szintre kell csökkenteni, hogy az a felújítások sikerességét kerítés hiányában se veszélyeztesse. Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni.	
------	---	--

f) Élőhelyfejlesztési és rekonstrukciós javaslatok

Hosszú távon ezen erdőállományok átalakítása a cél őshonos erdőállományokká. Meg kell hagyni a lehetőségét annak, hogy egyes esetekben az erdőrésztet ki lehessen venni az erdőművelésből és a gyepé alakulást segítsük (csereerdősítéssel).

g) Kezelési javaslatok indoklása

Az őshonos erdőállománnyá alakítás növeli a védett terület természetességét, több és értékesebb fajnak biztosítanak lehetőséget, élőhelyet. Minden termőhelyre meg lehet találni azokat az őshonos fajokot, melyekkel az erdőfelújítás elvégezhető. Mivel alapvetően gyenge termőhelyi képességű területek, az erdősztyeppé alakítás/fenntartás az egykori tájképet hozná vissza.

Az átalakítások költsége magas, ennek támogatás nélkül kicsi az esélye.

KE-8

(a) Kezelési egység kódja: KE-8

(b) Kezelési egység meghatározása: Gazdasági épületek és területek

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

ÁNÉR élőhelyek: nincs

Natura 2000-es jelölő élőhely: Nincs ilyen

d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Összesen kb 0,4 ha kiterjedésben van jelen, ebből 0,32 ha karám, és két db 0,04 ha-os vízmű terület.

Gondoskodni kell a hulladék összegyűjtéséről és elszállításáról. Szennyezés nem juthat kis a védett területre.

e) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

Kötelezően betartandó előírások:

Paks város 24/2003. (XII. 31.) számú rendeletével elfogadott Helyi Építési Szabályzat és településrendezési terv a módosításokkal egységes szerkezetben

Önkéntesen vállalható előírás javaslatok: nincs ilyen

f) Élőhelyfejlesztési és rekonstrukciós javaslatok

nincs ilyen

g) Kezelési javaslatok indoklása

Vadgazdálkodás

A területen egy vadásztársaság működik. A vadállomány vegyes, apróvadas és nagyvadas jellegű területrészek egyaránt vannak. A nagyvadak közül az őz a legjellemzőbb, de az erdősültebb részekben a vaddisznó és a szarvas is nagy számban van jelen. Az élőhelyekre a vaddisznó van nagyobb hatással, hiszen természetes gyepeken is károkat okoz túráásával. A túráások helyén megindul a gyomosodás. A természetes erdőfelújítások alkalmazása érdekében megfontolandó az őz és a szarvas állomány létszámának csökkentése. Új szóró, etető, szóó kialakítása nem javasolt a természetes élőhelyek közelében, a határterületeken főleg az idegenhonos erdőkben elképzelhető. Ez esetben ügyelni kell a gyomosodás elkerülésére, ellenőrzésére.

A tervezési terület önként vállalható vadgazdálkodási előírásai:

Kód	Vadgazdálkodási előírások
V01	Szóró, szóó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.
V02	A terület egészén a vadlétszámot olyan szintre kell csökkenteni, hogy az a felújítások sikerességét kerítés hiányában se veszélyeztesse. Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni.

Egyéb javaslat:

- Új vadföldet kialakítani nem lehet
- A vadkibocsátás és a zárttéri vadtartás nemkívánatos a területen
- Az optimális vadállomány vadfajonkénti létszáma: nem számszerűsíthető sem a nagyvad sem az apróvad szemszögéből. A terület olyan kicsi a teljes vadgazdálkodási egységhez képest, hogy nem lehet rá vadlétszámokat, kilövéseket számszerűsíteni. A vadgazdálkodási tervben szereplő kilövési számokat teljesíteni kell.
- Vaddisznó és róka, valamint az idegenhonos fajok (mosómedve, nyestkutya, stb) esetében ne legyen korlátozás a kilövésekben.

- A védett molnárgörény érdekében a kotorékozás csak akkor végezhető, ha bizonyos, hogy a kotorékban róka vagy borz lakik. A kotorék kiásása elkerülendő
- Vadgazdálkodás – vadászat:
 - Időbeli korlát: a törvényi korlátozás megfelelő
 - Módbeli korlát: a törvényi korlátozás megfelelő
 - Térbeli korlát: A turizmus által legfrekvenciáltabb részekben javasoljuk a vadászat mellőzését

Vízgazdálkodás

A felszín alatt vizek nagy jelentőségűek a területen. Védelmükre minden lépést meg kell tenni. A legális vízkivételek mennyiségét úgy kell megállapítani, hogy a védett terület vízellátottsága ne romoljon, lehetőség szerint javuljon. Ha van, az illegális víznyerő helyeket (környező zártkertek, tanyák) fel kell számolni.

Meg kell vizsgálni a lehetőségét a Cseresznyési láprét vízpótlásának (pl. felszíni vizek bevezetése, talajvízből pótlás)

3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés

A javasolt élőhelyrekonstrukciók a kezelési egységeknél ismertetésre kerültek. Elsősorban az inváziós fajok elleni fellépés a legfontosabb, de emellett a láprétek vízpótlását is meg kell vizsgálni.

3.2.3. Fajvédelmi intézkedések

A kezelési egységekben javasolt területhasználat biztosíthatja az előforduló jelölő növény és állatfajok védelmét. Külön fajvédelmi intézkedések nem szükségesek.

3.2.4. Kutatás, monitorozás

Kutatás

Kiemelten fontos, hogy a legeltetés illetve annak hiányának hatása követhető legyen, elsősorban a jelen lévő ürgeállományra, de az egyéb, a területen megtalálható védett fajokra is tekintettel. Ennek érdekében célzott, elkerítéses, legeltetési, kontroll csoportos tudományos vizsgálatok beindítása szükséges, megfelelő ismétlésszámmal, statisztikai kiértékeléssel. Ezen vizsgálatok eredményei alapján a fenntartási terv kezelési javaslatainak szükség szerinti felülvizsgálata történhet meg, illetve az adott időszak viszonyaihoz igazítható, idealizálható a kezelés.

Amennyiben kimutatható, vizsgálandók az országos eredményektől való eltérések okai.

Fajszerű monitorozás

- Ürge monitorozás folytatása (NBmR protokoll szerint) évi rendszerességgel
- Nagy tűzlepke állományfelmérés és monitorozás

- Legalább kétfévenkénti vizsgálattal a nyári időszakban jelölés visszafogás módszerrel (NBmR protokoll szerint)
- Vértű hangyaboglárka állományfelmérés és monitorozás
 - Legalább kétfévenkénti vizsgálattal a nyári időszakban jelölés visszafogás módszerrel (NBmR protokoll szerint)
- Inváziós fajok – főleg selyemkóró és bálványfa – visszaszorítására tett beavatkozások folyamatos vizsgálata, monitorozása szükséges

Közösség szintű monitorozás

- Tízévenként a vegetációtérkép frissítése
- Az esetleges vízpótlás hatásainak vizsgálata a Cseresznyési lápréten.

3.2.5. Melléklet

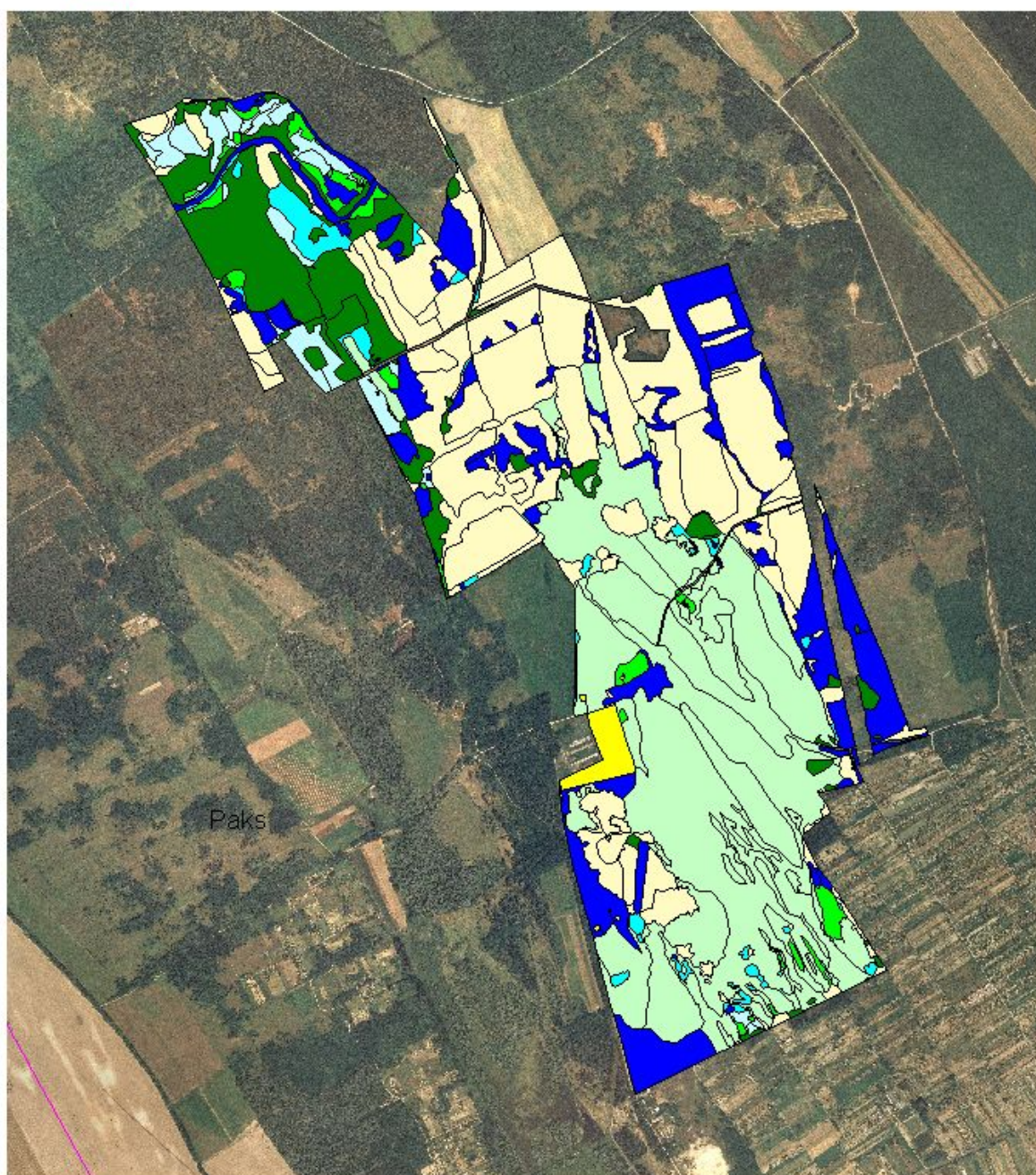
Kezelési egységek 3.2.1. alapján térkép

A HUDD20069 Paksi ürgemező kJT kezelési egységei M 1: 20 000

Kezelési egységek

- KE1
- KE2
- KE3
- KE4
- KE5
- KE6
- KE7
- KE8

közigazgatási határok

Alaptérkép: Magyarország légifelmérése 2005

3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogszabályok és a tulajdonviszonyok függvényében

A terület több, mint 60%-a a Duna-Dráva nemzeti Park Igazgatóság vagyonkezelésében van – ezek gyepek és erdők

A fennmaradó rész jobbára magántulajdon – főként erdők, kisebb részben gyepek

A kezelési javaslatok megvalósulásának lehetősége a Nemzeti Parki területeken jó, bár az anyagi lehetőségek korlátozottak és pályázati pénzek bevonása lehet szükséges, főleg az inváziós fajok visszaszorítására és az esetleges vízpótlásra. A magántulajdonosok csak anyagilag megtérülő vagy legalább is nem veszteséges kezelésekre hajlanak. Itt egy átgondolt támogatási rendszer sokat segíthet, mint ahogyan az állami kezelők támogathatósága is

3.3.1. Agrártámogatások

3.3.1.1. Jelenlegi működő agrártámogatási rendszer

Alapvetően az egységes területalapú támogatások (22/2010. (III.16.) FVM rendelet) és azon felül a mező- és erdőgazdálkodás során, a kötelező előírások miatt igénybe vehető kompenzációs jellegű kifizetések, illetve a környezet- és természetvédelmi célú, önkéntesen vállalt mező- és erdőgazdálkodási támogatások tartoznak ide.

A Natura 2000 területen 6 MEPAR blokk érintett (V1WWD-C-05, V17HD-8-05, 23686, 23688, V13WD-J-05, V269-2-05), összesen 481,27 ha területtel, melyből 196,61 ha támogatható, ami a terület 55,7 %-a.

A terület közel 60%-a állami tulajdonú terület, amely szinte teljes egészében nemzeti parki vagyonkezelésű, ezeken a területeken a Natura 2000 jogcímen járó terület alapú támogatások kihasználtsága teljes. A szintén jelentős részarányt (40%) kitevő magántulajdonú területek támogatás kihasználása ennyire nem kedvező, de a területek többségére a támogatást felveszik.

1. Kötelező földhasználati előírások ellenértékeként igényelhető kompenzációs jellegű kifizetések, csak igénylés esetén járnak.

– A 269/2007. (X. 18.) Korm. sz. rendelet alapján földhasználati előírások vannak hatályban a Natura 2000 területek gyepeire vonatkozóan, a 128/2007. (X.31.) FVM rendelet alapján, ezért a Natura 2000 gyepterületeken történő gazdálkodáshoz területalapú, kompenzációs támogatás vehető igénybe.

– A Natura 2000 irányelveket érvényre juttató jogszabályok végrehajtásával érintett, az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőrészlet területén felmerülő költségek és jövedelem kiesés ellentételezése céljából a 41/2012 (IV. 27.) VM rendelet alapján a magánkézen levő, Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz kompenzációs támogatás igényelhető, mely az erdő természetességétől a faállomány korától és összetételétől függ.

2. Önkéntesen vállalt előírások nyomán igényelhető mező- és erdőgazdálkodási támogatások.

Az agrár-környezetgazdálkodási célprogramok (AKG) közül az ország egész területén igénybe vehető horizontális szántóföldi, gyepgazdálkodási és ültetvény célprogramok a 61/2009. (V.14.) FVM rendelet jelenleg hatályos (a 2009-2014 közti időszakban) rendelkezései alapján érhetők el. Az AKG tehát középhosszú távú (5 gazdálkodási év) támogatási rendszer, melynek feltételeit a Vidékfejlesztési Miniszter által kiadott miniszteri rendelet szabályozza.

Az erdőterületekre vonatkozóan erdő-környezetvédelmi célprogramok kifizetései vehetők igénybe a 124/2009. (IX.24.) FVM rendelet alapján.

3. Nem termelő mezőgazdasági beruházások önkéntesen igénybe vehető támogatások.

A 33/2008. (III.27.) FVM rendelet alapján támogatás vehető igénybe olyan földhasználati intézkedésekre, amelyek gazdálkodáshoz közvetlenül nem kapcsolódnak, ugyanakkor a vidéki táj értékeinek, állat- és növényvilágának fennmaradását szolgálják, ez által növelik a Natura 2000 területek közjólét értékét, illetve hozzájárulnak a környezetgazdálkodási célok teljesítéséhez (pl. madárodúk telepítése).

A Natura 2000 területektől függetlenül, a fizikai blokkban gazdálkodó mezőgazdasági termelők számára elérhető az egységes területalapú támogatás (SAPS), melynek mértékéről évente a Vidékfejlesztési Miniszter dönt, miniszteri rendeletben. Jelenleg a 23/2013. (IV.9.) VM rendelet hatályos. A támogatás igénybevételének feltétele, hogy a gazdálkodó maradéktalanul tartsa be az 50/2008.(IV.24.) FVM rendeletben foglaltakat amely a Helyes Mezőgazdasági és Környezeti állapot feltételrendszereit tartalmazza.

3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer

Gyepgazdálkodás

Gyepeknél a területalapú támogatáson kívül az agrár-környezetgazdálkodási célprogramok támogatása esetén javasolt az extenzív gyepgazdálkodás vagy az ökológiai gyepgazdálkodás célprogramokat igénybe venni.

A jelenlegi támogatási rendszer a legeltetés esetére kötelezően előíró tisztító kaszálás, és a kaszálás esetére előíró, legalább évi kétszeri kaszálás esetében egyértelműen ellentétesek a természetvédelmi érdekekkel. Mindkettő fajszegény, bár agrotechnikai szempontból ápoltnak tűnő kaszálók kialakulását eredményezi, ami gyökeresen ellentétes a Natura 2000 célkitűzésekkel. A kaszálatlanul maradó terület kijelölésénél általában a parcella szélét javasolják, az ellenőrizhetőség és a tényleges hatásosság azonban ezt nem indokolja, legalább ilyen létjogosultsága van a parcella közepi lábon hagyott növényzetnek is. Ez alól kivételt képez az ürge élőhelye, ahol a visszahagyott magas növényzet ellenjavallt.

A javasolt változtatás mind az extenzív, mind az ökológiai legeltetés esetén, a magas természetességű gyepeknél, a kaszálás kötelező voltának eltörlése, az extenzív és ökológiai kaszáláskor az évi kétszeri kaszálás tiltása, kivéve, ha egyeztetés történik a terület természetvédelmi kezelőjével, az illetékes nemzeti park igazgatósággal.

A jelenlegi támogatási rendszer nem teszi érdekeltté a gazdálkodókat a nem hasznosított mezőgazdasági területek megőrzésében, hanem kifejezetten azok eltüntetésére ösztönöz. Mivel ezek a területek nem támogatható területek, a támogatható terület

maximalizálása érdekében a gazdálkodók eltüntetik a szegélyvegetációt, bokorfüzeseket, kaszálják az értéktelen szénát adó, vagy vízállásos területeket is, amelyeken korábban sosem folytattak gyepgazdálkodást.

Fontos lenne a nem művelt területek agrártámogatására és nemcsak a kivett művelési ágú területekre, hanem a művelés alatt álló területek egyes részterületeire is.

Erdőgazdálkodás

Az erdőterületek jelenlegi támogatásával két lényeges probléma merül fel: az állami tulajdonú gazdálkodók támogatásokból való kizárása és az elérhető programok túlságosan általános jellege.

A jövőben javasolt az állami tulajdonú gazdálkodókra is kiterjeszteni a kompenzációs támogatás igénybevételének lehetőségét. Ezzel az állami gazdálkodók is ösztönözhetőek lennének a földhasználati szabályok pontosabb betartására. Emellett fontos lenne kompenzáció mértékét az erdőtervben előírt természetvédelmi célú korlátozások függvényében megállapítani.

A jelenleg erdő-környezetvédelmi program célprogramjait a Natura 2000 területre specifikus programmal javasolt kiváltani. Ennek a programnak az alapját a jelen tervben rögzített kezelési előírások képeznék, amelyek kifejezetten a terület jelölő értékeinek és egyéb védett természeti értékeinek megőrzését célozzák. A támogatásra jogosult területek alapegységét a kezelési egységek jelentenék, így egy, az adott élőhelyre specifikus kezelési előírás sorból lehetne válogatni a vállalni kívánt korlátozásokat. Az erdőtervben rögzített előírásokért nem járna kifizetés ebben a programban, hiszen ezeket hivatott fedezni a kompenzációs támogatás.

3.3.2. Pályázati források

A tervezési területen pályázati forrásból (KEHOP, LIFE/LIFE+) indítására vagy abban való részvételre van leginkább lehetőség.

3.3.3. Egyéb

A tervezési területre nincs egyéb javaslat.

3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök

A projekttervben elfogadottak szerint a következő kommunikációs eszközök elvégzése volt várható:

- **jegyzőkönyvezett terepbejárás** (önkormányzati hirdetmény illetve közvetlen megkeresés alapján az érintettek és érdeklődők az ügyfél vezetése mellett megtekintik a területet és megismerik az alapvető értékeket, célokat, emellett egyeztetésre is lehetőség nyílik)

megvalósulása: a terv egyeztetési változatának bemutatásakor eleve csekély érdeklődés mutatkozott, a lakossági fórumon jelen lévők nem tartottak igényt a terepi bejárás megtartására, így azon csak a NPI 3 képviselője vett részt

- **lakossági fórum** (részletes beszámoló a lakosság, az érintett gazdálkodók, és más érintettek számára a fenntartási terv készítésének addigi eredményeiről, véleménynyilvánítás biztosítása)

megvalósulása: A 2014. augusztus 26-án megtartott fórumon a részvétel sajnálatos módon csekély volt, összesen 8 személy jelent meg. A fórumon bemutatásra került a terv, a felmerülő kérdéseket pedig megvitatták a jelen lévők. Az eseményről jelenléti ív és jegyzőkönyv készült.

- **önkormányzati közzététel**, (a fenntartási terv eredményeinek elérhetősége, a mind szélesebb körű ismertség, nyilvánosság és véleménynyilvánítás biztosítása);

megvalósulása: Az önkormányzatnak küldött megkeresés alapján önkormányzati hirdetmény került elhelyezésre a hivatalban a megfelelő tartalommal, valamint az önkormányzati weboldalra is felkerült a hirdetmény.

- **érintettek tájékoztatása** levélben vagy e-mailban történő megkeresése.

megvalósulása: a következő fejezetben felsorolt címzettek számára a tájékoztató és egyeztető fórumra szóló meghívó kiküldésre került, összesen 11 címzett részére

- **weboldal fenntartása** aktuális információkkal és az elkészült anyagokkal

megvalósulása:a terv készítése során folyamatosan kerültek fel az elkészülő anyagok a <http://ddnp.nemzetipark.gov.hu/natura-2000-fenntartasi-tervek> webcímre a megfelelő alfejezet alá, legkésőbb az egyeztetésre szóló meghívások kiküldéséig, hogy az érdeklődők onnan előzetesen letölthessék és így a fórumra tájékozottan érkezhessenek.

3.4.2. A kommunikáció címzettjei

címzett	érintettség	cím
Közép-Dunántúli Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség	Natura 2000 területen illetékeségi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szerv	8000 Székesfehérvár, Hoszúsétatér 1.
Közép-Dunántúli Vízügyi Igazgatóság	Natura 2000 területen illetékeségi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szerv	8000 Székesfehérvár, Balatoni u. 6.
Pécsi Bányakapitányság	Natura 2000 területen illetékeségi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szerv	7623 Pécs, József A. u. 5.
Tolna megyei	Natura 2000 területen	7100 Szekszárd, Keselyűsi

Kormányhivatal Növény- és Talajvédelmi Igazgatóság	illetékességi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szerv	út. 17.
Baranya megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatóság	Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szerv	7633 Pécs, Lázár Vilmos u. 12.
Gyulaj Zrt	erdőgazdálkodó	7090 Tamási, Szabadság u. 27.
Paks Polgármesteri Hivatal	települési önkormányzat	7030 Paks, Dózsa Gy. U. 55-61.
Úttörő Vadásztársaság		7030 Paks, Rákóczi u 5-7.
Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület Szekszárdi Helyi Csoport	érintett helyi civil szervezet	7100 Szekszárd, Béla tér 6.
Tolna Megyei Természetvédelmi Alapítvány	érintett helyi civil szervezet	7100 Szekszárd, Szent István tér 10.
Ökocsigna Közhasznú Egyesület	érintett helyi civil szervezet	7030 Paks, Eötvös utca 22.

3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel

Kommunikációs címzett	Alkalmazott eszköz	Visszajelzett?	Hogyan?	Beépült tervbe? Hogyan?
Közép-Dunántúli Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség	Levéiben megkeresés, tájékoztatás	igen, levélben	egyetértően, későbbi tájékoztatást kér	nem igényelt változtatást
Közép-Dunántúli Vízügyi Igazgatóság	Levéiben megkeresés, tájékoztatás	igen, levélben	egyetértően, emellett felhívja a figyelmet a VGT-ek közelgő felújítására	nincs a tervben a VGT-t érintő előírás vagy javaslat, nem igényelt

				változtatást
Pécsi Bányakapitányság	Levéiben megkeresés, tájékoztatás	igen, levélben	egyetértően	nem igényelt változtatást
Tolna megyei Kormányhivatal Növény- és Talajvédelmi Igazgatóság	Levéiben megkeresés, tájékoztatás	igen, levélben	egyetért, de felhívja a figyelmet, hogy a fenntartás során a környező területek gazdálkodási viszonyai nem romolhatnak	nem igényelt változtatást, mivel a terv végrehajtása nincs hatással a környező területek gazdálkodására
Baranya megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatóság	Levéiben megkeresés, tájékoztatás	igen	Részt vett a fórumon, írásban ígért választ, de az a terv teljes elkészítéséig nem érkezett meg	az ígért vélemény hiányában nem volt lehetőség változtatásra

3. Mellékletek

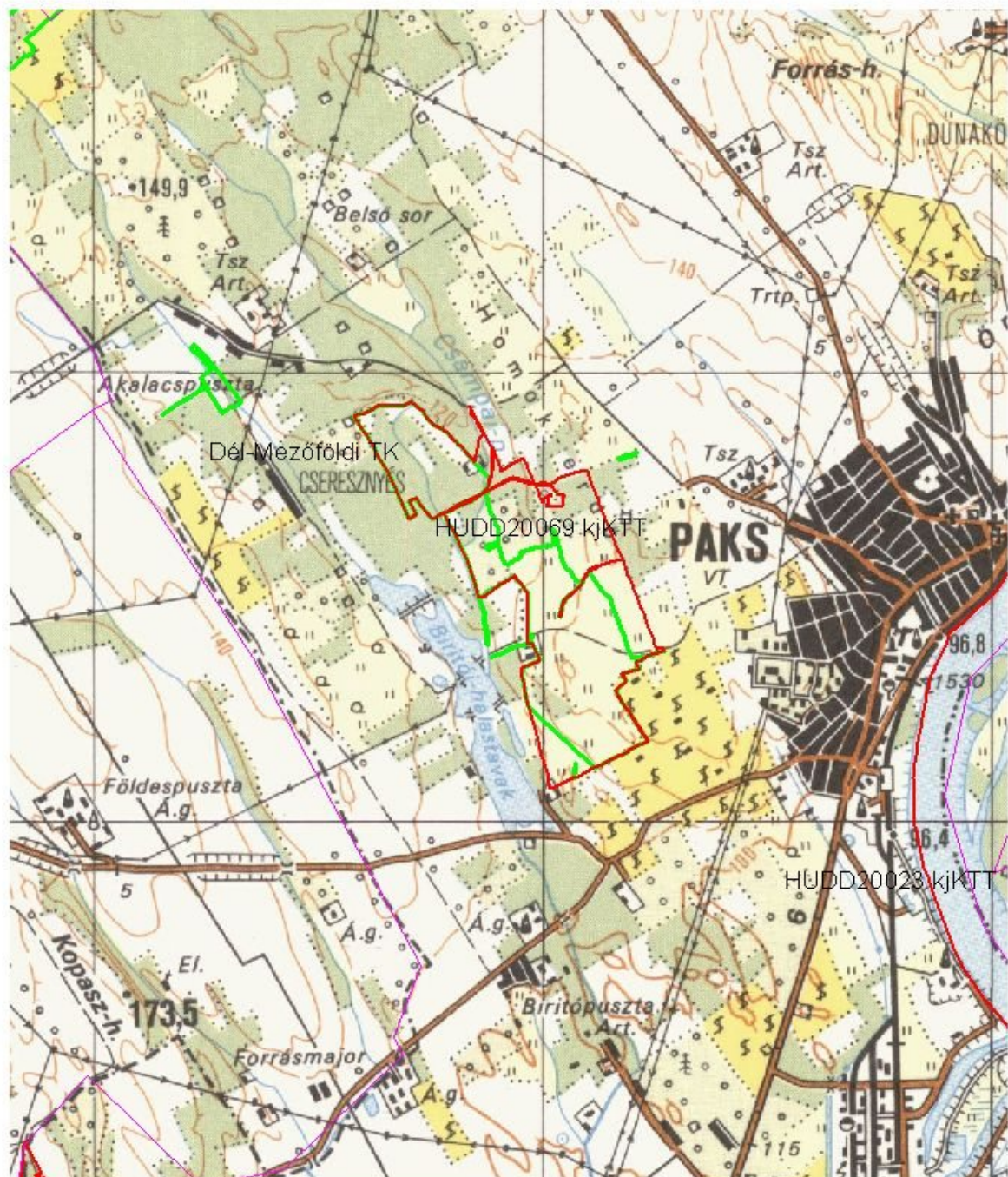
Térképek

1. *Térkép:* A tervezési terület átnézeti térképe
2. *Térkép:* A tervezési terület élőhelytérképe
3. *Térkép:* Ürgepopuláció a területen

1. térkép

A HUDD20069 Paksi ürgemező kjTT
átnézeti térképe
M 1:50 000

- Közigazgatási határok
- Natura 2000 területek
- Országos védett területek

Alaptérkép: EOTR 1:100 000 topográfiai térkép

500 0 500 Meters

A HUDD20069 Paksi ürgemező kJT élőhelytérképének jelmagyarázata

Élőhelytípusok

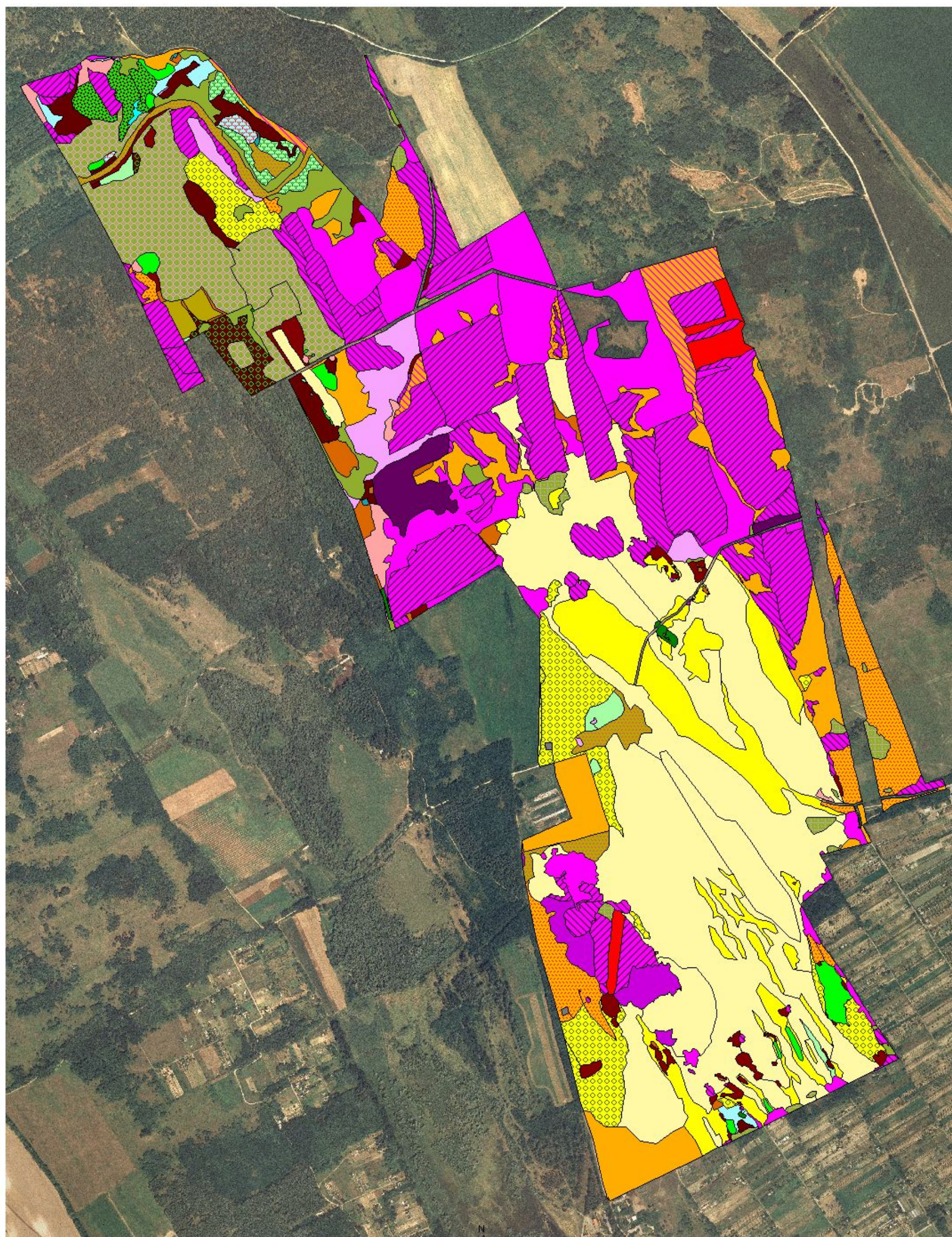
	B1a – Nem tűzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások
	B1a x OD – Aranyvesszős nádas
	B4 – Lápi zsombékosok, zsombék–semlyék komplexek
	B5 – Nem zsombékoló magassásrétek
	D1 – Meszes láprétek, rétlápok (Caricion davallianae) (7230)
	D1xD2xOB – Szárazodó meszes láprétek (6410)
	D2 – Kékperjés láprétek (6410)
	D34 – Mocsárrétek
	G1 – Nyílt homokpusztagyepek (6260, 2340)
	H5b – Homoki sztyeprétek (6260)
	H5b x P2b – Cserjésedő homoki sztyeprétek (6260)
	M5 – Homoki borókás–nyárasok (részben 91E0)
	M5 x RA – Homoki borókás–nyáras ligeterdők
	OA – Jellegtelen fátlan vizes élőhelyek
	OB – Jellegtelen üde gyepek
	OB x OF – Erősen gyomos üde gyepek
	OC – Jellegtelen száraz vagy félszáraz gyepek
	OC x OF – Erősen gyomos száraz vagy félszáraz gyepek
	OC x S6 – Nem őshonos fásszárúakkal cserjésedő száraz vagy
	OD – Lágyszárú özönfajok állományai
	P2a – Üde és nedves cserjések
	P2a x B1a – Üde és nedves cserjések nádasban
	P2a x J1a – Rekettyés üde és nedves cserjések
	P2b – Galagonyás–kőkenyes–borókás száraz cserjések
	P8 – Vágásterületek
	RA – Őshonos fajú facsoportok, erdőszávok (részben 91E0)
	RC – Őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők
	RDb – Őshonos lombos fafajokkal elegyes idegenhonos lombos
	S1 – Akác ültetvények
	S2 – Nemesnyárasok
	S4
	S4 x RDa – Őshonos lombos fafajokkal elegyes fenyves
	S6 – Nem őshonos fafajok spontán állományai
	U4 – Telephelyek, roncssterületek

Közigazgatási határok

3. térkép

A HUDD20069 Paksi ürgemező kJTT
előhelytérképe
M 1: 20 000

Alaptérkép: Magyarország légifelmérése 2005

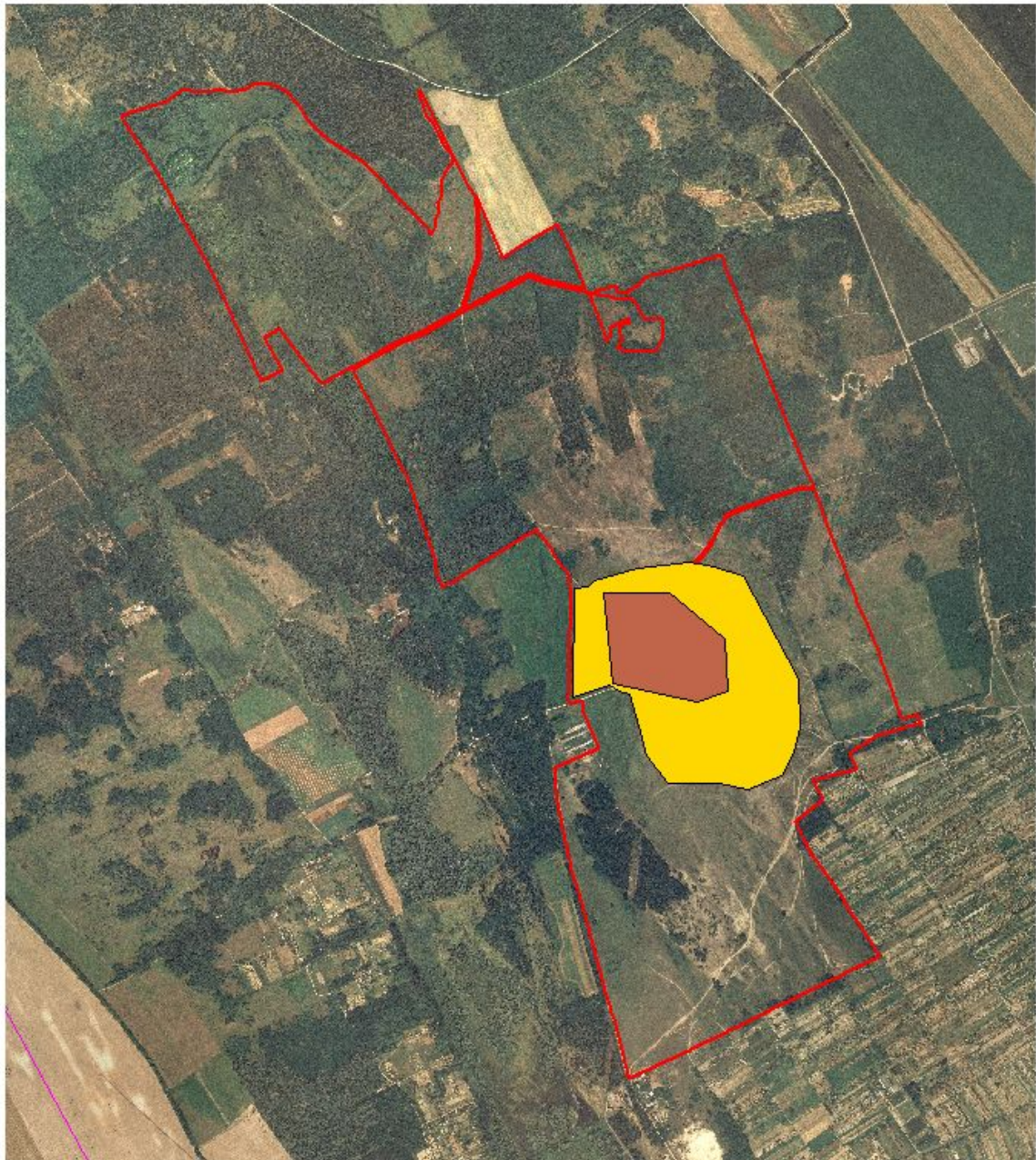

200 0 200 400 Meters

A HUDD20069 Paksi ürgemező kJTT
ürgepopulációjának elhelyezkedése
M 1: 20 000

Jelmagyarázat

	mag populáció		településhatár
	szórványos előfordulások
(teljes előfordulási terület)		kJTT határa

400 0 400 800 Meters

Alaptérkép: Magyarország légifelmérése 2005

